

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto IX. — Štev. 5

Murska Sobota, 7. februarja 1957

Cena din 10.—

LETOS: 44 MILIJONOV za pospeševanje kmetijstva

Dosledno uresničevanje programa in namensko uporabljanje sredstev

Najprej so predvidevali, da bo sklad za pospeševanje kmetijstva pri OLO M. Sobota imel letos okrog 58 milijonov din dohodkov; po najnovejšem osnutku programa pa se bodo ta sredstva zmanjšala na 44 milijonov din. To predvsem zaradi tega, ker se bodo po novih zakonskih predpisih stekali dohodki od meljave in mlatinskih meric v drugi sklad.

Svet za kmetijstvo pri OLO M. Sobota se je na nedavni seji opredelil za osnovno načelo: razpoložljiva sredstva sklada je potrebno uporabiti izključno tam, kjer bodo najbolj učinkovito prispevala k napredku kmetijstva in se obrestovala v večjih in boljših pridelkih. Pomoč iz sklada bodo dajali samo na podlagi razpisov. Pri razpisih bodo lahko sodelovale vse kmetijske zadruge in kmetijska gospodarstva socialističnega sektorja.

V poljedelstvu so namenili največjo vsoto za kalcifikacijo zemlje

KALCIFIKACIJA ZEMLJE — 50 NOVIH PREVOZNIH SKROPILNIC — SODOBNO SEJMISCE V MURSKI SOBOTI — OSEMENILI BODO 15.000 KRAV — 50 HA OBNOVLJENIH SADOVNJAKOV — VEČ SREDSTEV ZA TRSNICE IN MATIČNJAKE — LETOS V M. SOBOTI POLJEDELSKO-SADJARSKA, V VERŽEJU IN TURNIŠČU ŽIVINOREJSKA IN V LENDAVI KONJEREJSKA RAZSTAVA.

(2 milijona din). Letos bodo začeli tudi s pedološkimi raziskovanji. Nekaj sredstev bodo porabili za demonstracijske poskuse pri krompirju in koruzi. Kmetijskim zadrugam in kmetovalcem nameravajo razdeliti 50.000 sadik dveh krmnih rastlin — ohrovtina in podzemne kolerabe — ki naj bi se čimprej uveljavili tudi v naših krajih.

Letos bodo nabavili 50 novih prevoznih škropilnic in za vsako dali iz sklada po 15 tisoč din. Za škropljenje in varovanje javnih nasadov pred škodljivci so predvideli 100 tisoč dinarjev.

Največ so predvideli za živinorejo in sicer 6 in pol milijona din. Letos naj bi kupili 120 bikov domače vzreje. Za vsakega plemenjaka bodo dali povprečno 22.500 din. V M. Soboti nameravajo urediti sodobno sejmišče z ojačevalcem za licitacije, za kar bodo porabili 1.800.000 din. Za nabavo merjasev (180) je namenjenih 600.000 din in za izboljšanje kokošereje 550.000 din (20 tisoč piščancev in 50 plemenskih petelinov). Pol milijona din so rezervirali za toplokrvnega žrebca kasaške pasme, ki je potreben rejcem na Murskem polju. Uvozili naj bi ga iz Češke.

Predvidevajo, da bodo letos umetno osemenili 15.000 krav. Služba za umetno osemenje pri soboškem Veterinarskem zavodu bo še ostala centralizirana, svoji postaji pa bo imela v Lendavi in Radgoni. Letošnja dotacija veterinarskega zavodu bo znašala 4 in pol milijona din. Umetno osemenje bodo še razširili na Goričkem in v slovenjgoriškem kotu, za kar potrebujejo nova prevozna sredstva (2 milijona din). Iz sklada bodo podprli tudi samoiniciativno prizadevanje živinorejcev pri Vidmu ob Ščavnici, kjer gradijo veterinarsko ambulanco (1 milijon din). Tudi letos bodo vztrajno izločali tuberkulozno živino (3 milijone din).

Člani sveta za kmetijstvo so dokaj burno razpravljali o živinoreji

(na tapeti so bili spet biki ali bolje: čemu je treba dati prednost — selekcijskemu delu ali pa ukrepom za količinsko povečanje in kakovostno izboljšanje krme). Mnenja so bila deljena in očitno kažejo, da bo treba tudi temu problemu priti do dna, saj je jasno, da tudi najpopolnejša selekcija ne bo prinesla zadovoljivih rezultatov, če ne bomo imeli zadosti dobre krme.

Dosedanja pomoč iz sklada je pozitivno vplivala na obnovo sadovnjakov. Dosej so jih obnovili nad 125 ha — večinoma v kompleksno-strujenih nasadih in skladno s predpisanim sadnim izborom. Letos so namenili za rajonizacijo pol milijona din, za obnovo 50 ha strujenih nasadov v večjih kompleksih pa 450.000 din. Nekoliko večjo pomoč bo dobilo vinogradništvo (nadaljevanje že započete rajonizacije, obnova in vzdrževanje trsnic in matičnjakov). Za kmečko šolstvo bodo izdali 2 milijona din, dasiravno se nam zdi to premalo pri sedanjih 35 kmetijsko-gospodarskih šolah.

Letos bo v Pomurju tudi več kmetijskih prireditvev: v M. Soboti poljedelsko-sadarska razstava, v Veržeju in Turnišču živinorejski razstavi, v Lendavi konjerejska razstava, razen tega pa še več krajevnih prireditvev, za katere so zagotovili v skladu skupno 1 milijon din.

POPRAVEK

V prejšnji številki »Pomurskega vestnika« se nam je na tem mestu pripetila neljuba napaka. Stavek »Pomurje kot izrazit kmetijski predel, mora najti neposredne stike z večjimi potrošnimi središči, kar bo omogočilo profitarstvo s prekupčevanjem« se pravilno glasi: »Pomurje kot izrazit kmetijski predel, mora najti neposredne stike z večjimi potrošnimi središči, kar bo omogočilo profitarstvo s prekupčevanjem.«

Prosimo cenjene bralce, da nam to napako oprostite!

ESPERANTO SI UTIRA POT TUDI V POMURJE

V soboto, 9. februarja bodo v M. Soboti ustanovili društvo esperantistov. Ustanovni občni zbor bo v kinodvorani popoldne ob 16. uri,

V Pomurju se uči esperanta že čez 90 ljudi: 27 učiteljev, 45 dijakov in 18 ljudi drugih poklicev.

Na ustanovni občni zbor, katerega se bosta udeležila tudi predsednik Esperantske zveze Slovenije Peter Zlatnar in predsednik inštituta za mednarodni jezik Jože Kozlevčar, vabimo simpatizerje in bodoče uresničevalce velikih idej ustanovitelja esperantskega jezika, dr. Zamenhova (na sliki).

D. Beloglavec

V ponedeljek:

Prešernova proslava v M. Soboti

Prebivalci M. Sobote in okolice se bodo spomnili velikega misleca in kulturnega snovatelja dr. Franceta Prešerna v ponedeljek zvečer, ko bo v kinodvorani svečana akademija, posvečena slovenskemu kulturnemu prazniku.

Program akademije obsega slavnostni nagovor, nastop pomurskega amaterskega simfoničnega orkestra, (soboški in ljutomerski glasbeniki, dirigent tov. Loparnik Avgust iz Ljutomer) in skupen nastop mešanih pevskih zborov domačega DPD »Svoboda« in MKUD »Štefan Cvetko z gimnazije.

V PREŠERNOVEM TEDNU

Prešernovega, v slovenski kulturni zgodovini sila pomembnega imena še zdaleč ne bi mogli počastiti v zadostni meri, če bi navedli na tem mestu njegovo vnanjo biografijo ali pa bi z nekaj patetičnimi, v bistvu pa medlimi frazami pripovedovali, da je največji slovenski pesnik. Dovolj je, če podčrtamo samo dve prvini njegovega pesniškega dela, prvini, ki sta v nas zmerom živo prisotni, kadar izgovarjamo njegovo ime. Ti prvini sta: napredna miselnost in oblikovna kvaliteta. Teh dveh prešernovskih vrednot, s katerima se vse, kar je človeško pomembnega in dragocelega v naši kulturni zgodovini, ostro ločuje od tistega, kar je negativno, kulturno malovredno, ne moremo zaobiti pri našem kulturnem ustvarjanju, če nočemo pasti v

nabreklo votlost, v največkrat prazno domačijstvo, v kulturni primitivizem.

Ne le da morata ti dve vrednoti biti v nas zmerom živo prisotni, kadar se lotevamo kakega dela s področja kulture, temveč nas morata tudi tvorno vzburljati in nas končno prisiliti do človeško pomembne storitve. Skratka: Prešeren je vklesal v značaj rasti slovenske kulture merili, mimo katerih ne smemo in ne moremo, če nočemo kulturno zaostajati in nazadovati. Pesnik Prešeren tedaj ni samo neko zgodovinsko ime, temveč je po duhu in kvaliteti svojega dela še kako sodobno, naše in nam kaže in sodi zrelost in nezrelost sedanjih kulturnih prizadevanj in dejanj.

Kakšna so ta prizadevanja in dejanja, kakšna je podoba kulturne dejavnosti v Pomurju, če jo soočimo z navedenima meriloma? Odgovor kajpada ni lahak in brez podrobnega razgleda po pomurski kulturni dejavnosti je lahko tudi hudo neobjektiven. Kljub temu se spomnimo nekaterih kulturnih storitev, ki nas v zadnjem času opogumljajo, in nekaterih problemov, ki nas zaskrbijo.

Lansko septembrsko zborovanje slovenskih konservatorjev v Murski Soboti je bilo za Pomurje nedvomno pomemben kulturni dogodek, pomemben kot vzpodbuda in kot opomin. Ne gre samo za več skrbno izdelanih referatov, s katerimi so strokovnjaki razčlenili arhitektonske, folklorne, prirodne in druge značilnosti in vrednote pokrajine, temveč predvsem za vzpodbudo, ki nas med drugim sili, da prenehamo površno pristopati k tem vrednotam, da opravimo zanje potrebno kulturno propagando, da jih vzljubimo, varujemo, znanstveno raziskujemo itd. Brošura, ki bo vsebovala referate s tega zborovanja, bo kvalitetno kazalo vseh teh vrednot, hkrati pa tudi opomin ljudem, ki tu žive in ki ne znajo dovolj spoštovati in ceniti kulturnih vrednot svoje pokrajine. Eno pa je že ves čas po vojni očitno: da bi za spomenike NOB in druge kulturne spomenike ter prirodne znamenitosti morali ljudje mnogo bolj skrbeti, kakor trenutno skrbje. Veliko naše upanje za hitrejši kulturni razvoj v Pomurju v tem pogledu je zlasti regionalni plan, ker bo moral upoštevati urbanistična, turistična, kulturno-zgodovinska in sodobna kulturna vprašanja.

Pokrajinski muzej v Murski Soboti s svojim ljutomerskim oddelkom in Studijska knjižnica — oboje šele zametek, vendar mnogovreden zametek — sta novi pomurski kulturni ustanovi, ki žal še nimata zadovoljivo opredeljenega mesta v zavesti pomurskih ljudi. Presenetljivo je, vendar resnično, da velja ta ugotovitev tudi še za del inteligence. Toda — nič malodušja! Zakaj mladi rod je že začutil ta novi kulturni utrip in znamenja kažejo, da je začel ta utrip privabljati tudi že neštivilne odrasle. Zato smo še kako prepričani, da bodo odgovorni činitelji z vsodosedanjo ljubeznijo krepili rast obeh ustanov do tiste stopnje, da bo njun inventar pomurskemu ljudstvu kar se da na široko razklenil obzorje po njegovi nekdanji in sedanjih materialni kulturi, po sodobni umetnosti, literaturi in znanosti. Prvenstveno pa dolgujemo vse to našemu mlademu rodu, ki se mora pripraviti in vzgojiti za napredno in kvalitetno kulturno tvornost.

Med naše pomembnejše kulturne institucije sodi tudi Pomurska založba. Res je sicer, da razen kvalitetno urejevanega tednika Pomurski vestnik, jubilejne Kranjčeve knjige in prvega letnika revije Svet ob Muri doslej še ni zmogla kaj več. Škoda, da je njen lanski program moral ostati okrnjen zavoljo finančnih in subjektivnih razlogov. Pričakovati pa je, da se bo založba sčasoma okrečila in da se bo v prihodnjih letih številčno in kvalitetno močnejše udeležila slovenskega knjižnega trga. Nenaklonjene geste reviji Svet ob Muri naj založbe ne plašijo zakaj te geste ne morejo odtehtati hotenja in naporov pomurskih kulturnih delavcev. Tisti del slovenske inteligence, ki mu je znana participacija Pomurja na priznanih slovenskih revijah, pa soboški reviji ne more biti nenaklonjen. In inteligenca v Pomurju? Le-ta se nikakor ne bi smela utapljati zgolj v vsakdanjem praktičizmu, temveč je dolžna svoja praktično preizkušena spoznanja izoblikovati v miselno sintezo, dolžna je izročiti svoje ideje javnosti. Tudi v tej obliki naj aktivno sodeluje v razvoju pomurske in vse slovenske in jugoslovanske kulture in znanosti. Svet ob Muri naj postane med drugim tudi ogledalo njene miselno ustvarjalne zrelosti in nezrelosti.

Cepprav bi morali mogoče spregovoriti še o kakšnih pomembnejših kulturnih storitvah zadnjega časa, se ne moremo ubraniti misli, da Pomurje kljub vsemu še zmerom nosi na sebi žig povprečne kulturne province, in to v obeh smereh: kot konsument in kot ustvarjalec kulture v svojih regionalnih mejah. Se vedno je v tej pokrajini mnogo premalo višje izoblikovanega kulturnega utripanja, takšnega, da bi mogel naš človek začutiti v neposredni bližini veličastno moč in humanizem visoke kulture. Vse prevečkrat in preradi se zadovoljujemo z domačijskimi, provincialnimi kulturnimi storitvami in merili. Prehud je razkol med kulturo mesta in kulturo vasi — podeželja.

Niti malo ne mislimo podcenjevati kulturnega ustvarjanja Svobod in drugih društev v Pomurju. Vendar kljub vsemu plemenitemu prizadevanju n. pr. s stopnjo igralske kulture ne moremo biti zadovoljni. V tej kulturni panogi bo prej ali slej moral pasti nikamor vođeči in prizanesljiv kriterij. Uvideti moramo, da ga ljudstvo prav za prav že samo podira s svojo naraščajočo abstinenco pri predstavah. Prav zato ne moremo mimo že tolikokrat utemeljevane potrebe po srednjem kulturnem domu v Pomurju, po nekakšni igralski hiši, če smo se že besede gledališče morebiti zelo preuranjeno preplašili.

Dramsko in operno ustvarjanje sicer ni začetek in konec vse kulture — zato so prav malo premišljeni ljudje, ki brez omejitev trde, da Pomurje še vedno nima svojega kulturnega »žarišča« —, vendar je

(Nadaljevanje na 2. strani)

KONEC SAMOVOLJE

Ob zaključku razgovorov s sezonskimi delavci je imel sekretar okrajnega odbora Socialistične zveze še razgovor s palirji, ki so jih osnovne organizacije priporočile, da lahko še dalje opravljajo ta posel.

Dosedanji zastopniki sezonskih delavcev, delavci-pogodbentiki, ki jih poznamo pod nazivom palirji, so dolžni spremeniti predvsem odnose do delavcev, dela in tudi do uprav kmetijskih posestev. Njihova dolžnost je skrbeti za pravice sezoncev prav tako nepopustljivo, kot so doslej skrbeli zgolj za koristi uprav podjetij in za svoje koristi. Kompromitirano ime palir in z njim kompromitirani palirski odnosi naj izginejo iz našega življenja.

Zastopniki delavcev, ki jih bodo v bodoče izbirali sezoncev iz svojih vrst, morajo biti predvsem politični delavci. Skrbeti morajo za primerno vzgojo sezoncev, za njihovo kulturno izboljšanje ob prostih in deževnih dneh, za njihovo strokovno izpopolnjevanje in študij delavske ter socialne zakonodaje.

Sezonski delavci doslej niso bili organizirani, zato jih je bilo mogoče v dolgih desetletjih izkoriščati. Z letošnjim letom naj bi se organizirali v sindikatu, imeli naj bi na delovnih mestih redne sestanke, na katerih bi razpravljali o svojih problemih in zahtevah ter se tako zavarovali pred krivicami, ki so jih velikokrat deležni. Njihova moč je v solidarnosti, v tem da se vsi zavzamejo za poedinca, ki se sam ne more zavarovati pred krivico.

Po vsem tem, kar smo slišali na sestankih sezonskih delavcev in tudi v razgovoru s palirji, je nepravilnosti mnogo, slabih razmer in postopkov na kmetijskih posestvih na pretek ne le s strani palirjev, temveč tudi s strani posameznikov iz uprav podjetij. Tako pa je zaradi tega, ker so doslej videli v sezoncev zgolj delovno silo, ne pa hkrati tudi človeka, ki mu je potrebno primerno okolje s primernimi delovnimi in življenjskimi pogoji. Takšen odnos je bil mogoč le zategadelj, ker so tudi sezoncev sami videli zgolj delo in za služek, ob tem pa zanemarjali svoje življenje in vse kar jih povezuje z družbo.

Uveljavljanje novih odnosov torej ni tako preprosta stvar, kot kaže na prvi pogled. Zelo mnogo, če ne največ, je odvisno od delavcev samih, veliko od njihovih zastopnikov, a dokajšen delež odpade tudi na Socialistično zvezo in sindikat. Z dobro začetim delom na prvih sestankih s sezonskimi delavci, katerim so že sledila strokovna predavanja, je treba načrtno in vztrajno nadaljevati. V letošnji sezoni pa je treba čim bolj natančno spremljati in nadzorovati postopke in prizadevanja delavskih zastopnikov.

po njem pa bodo brezplačno predvajali film »Avstralia hodiau« — Avstralija danes.

PO NOVIH POTEH K RAZOROŽITVI

Mednarodni položaj, v katerem se je oprasanje razorožitve znašlo letos pred OZN, je bil psekakor mnogo ugodnejši, kot kdajkoli po drugi svetovni vojni. Dejstvo, da so se tega oprasanja lotili neposredno po krizi, ki je do temeljev pretresla svet, je sprožilo oprasanje, če je v današnjih pogojih sploh mogoče računati na sporazum o razorožitvi, ko to ni bilo mogoče še prej, v času pozitivnega razvoja mednarodnega sodelovanja. Ni morda bolje čakati novega izboljšanja, nove dobe porasta mednarodnega zaupanja in se lotiti drugih oprasanj, razorožitve pa odložiti za pozneje?

Ce hočemo odgovoriti na to oprasanje, moramo pričeti pri sveski in mačarski krizi. Pokazalo se je namreč, da do zob oborožene države sleherni trenutek predstavljajo nevarnost za varnost nezadostno zaščitnih narodov in za mir v svetu sploh. Zaradi vojne v Egiptu je oprasanje razorožitve postalo tako akutno, da bi ga morali reševati hitreje, kot kdajkoli poprej. Razen tega mednarodnega zaupanja ni mogoče ustvariti v pogojih oboroževalne tekme. Mednarodne probleme je mogoče rešiti z večjim ali manjšim uspehom, kot je to bilo po ženevski konferenci »velikih silitih«, toda pokazalo se je, da je stabilizacija miru brez razorožitve absurdna, ker nima nobenih resničnih materialnih zagotovil.

Ko govorimo o razorožitvi, potem upravičeno mislimo predvsem na velike države, kajti njihove zaloge orožja povzročajo tudi največjo skrb. Toda nespornega pomena so razprave, ki potekajo o razorožitvi v najširšem krogu držav, kajti mali narodi na ta način ose bolj in bolj usmerjajo rešitev tega važnega problema današnjega dne na učinkovitostjo not.

Pri tem igra zelo aktivno vlogo tudi Jugoslavija. Na letošnjem zasedanju Generalne skupščine je stališče jugoslovanske delegacije slonelo na resoluciji, ki jo je Jugoslavija predložila Komisiji za razorožitev že julija lanskega leta.

Glede na to, da so že vsi mednarodni forumi za razorožitev preobloženi s številnimi načrti o tem problemu, ki ga še vedno niso pričeli reševati, je jugoslovanska delegacija zastopala mnenje, da je treba v temeljih spremeniti metode dela. Pozvala je velike sile, da dosežejo začetni, omejeni sporazum, ki bi bil možen na stopnji obstoječih mednarodnih odnosov. Takšen začetni sporazum, predvsem o klasični oborožitvi, vojaških efektivih, o prenehanju poskusov z jedrskim orožjem in o zmanjšanju vojaških izdatkov, je po mnenju Jugoslavije možen takoj. Torej izhaja osnovna jugoslovanska koncepcija iz tega, ne glede na obseg sporazuma, kajti sleherni, tudi najmanjši sporazum lahko le koristi in pomeni ugod v obširnejše mednarodne dogovore o razorožitvi.

Stališče in argumenti jugoslovanske delegacije v Komisiji OZN lani in sedaj v Političnem komiteju Generalne skupščine ne pomenijo nekakšnega novega načrta za razorožitev ali pa še neodkrito shemo, po kateri bi bilo treba delati. Toda vztrajnost jugoslovanske delegacije je nekaj, kar je v sedanjih pogojih mnogo važnejše, kar pomeni realno novost v načinu in metodah, kako se je treba lotiti problema razorožitve. Jugoslavija je odsklanja vrednosti nobenega projekta. Nasprotno, podpira jih, toda nobeden izmed njih po jugoslovanskem mnenju ne bi smel imeti izključnega značaja. Vsi poizkusi, da bi takoj prešli na končni, spolni sporazum — vključno z osemi aspekti razorožitve, so pokazali, da tega ni mogoče uresničiti. Ravno zaradi tega se je treba nujno omejiti na vzporedne poti, da bi lahko čimprej prišli tudi na glavno pot razorožitve.

Stališča velikih sil glede klasične oborožitve in vojaških efektivov so že precej blizu in tudi nekakšen sporazum bi že bilo mogoče doseči, če bi se odgovorni činitelji teh držav usmerili izključno in najprej na to stran problema. Iz splošnega sklopa vprašanj bi bilo treba izločiti le razprave o klasični oborožitvi in prvi korak k sporazumu je tu.

Začetni uspehi so možni tudi glede jedrskega orožja. Sovjetska zveza zahteva danes popolno prepoved proizvodnje in poizkusov z jedrskim orožjem. ZDA pa kontrolno proizvodnje in javne eksperimente. Obe zamisli sta dobri, toda ker ose to ostaja le pri načrtih in deklaracijah, bi bilo mnogo koristnejše poiskati nove poti. Zakaj na primer ne bi sprejeli sugestije, da se proizvajalci jedrskega orožja svezano zavežejo pred najvišjim mednarodnim forumom — OZN, da se ne bodo poslužili jedrskega orožja, zakaj se ne bi vsaka država posebej zavezala, da ne bo prva uporabila tega uničevalnega sredstva?

Ze sam takšen sporazum bi pomenil veliko olajšanje in tudi mnogo lažje bi ga bilo doseči. Politični odbor Generalne skupščine, ki se je ukvarjal s tem oprasanjem, je pred kratkim končal svoje delo. Sodeč po tem, kar je bilo slišati v razpravah, lahko rečemo, da gre za splošno soglasje in odločnost, da odločneje pristopijo k reševanju tega najbolj zamotanega sodobnega oprasanja.

ALŽIR PRED ZDRUŽENIMI NARODI

Politični odbor OZN je pretekli ponedeljek pričel razpravljati o alžirskem vprašanju. Prvi govornik — francoski zunanji minister Pineau — je pojasnil stališče svoje vlade. Potem ko je poudaril, da Francija odreka Združenim narodom pristojnost glede razprave o vprašanju, ki je — po njegovih besedah — notranje vprašanje Francije, je pojasnil, zakaj je francoska

delegacija kljub temu pristala na to, da se alžirski problem sproži pred Političnim odborom. Francija želi — je dejal — javno odgovoriti na kampanjo, ki jo vodijo v zvezi z Alžirom proti njej iz inozemstva in želi pokazati primer spoštovanja Ustanovne listine OZN. Razpravljajo o tem, da bi alžirsko vprašanje prenesli na dnevni red Generalne skupščine. V Parizu med njimi, da prihaja Francija pred OZN s precejšnjimi izgladi, da dobi bitko. Toda dejstvo, da sklepe v Po-

litičnem odboru sprejemajo z navadno večino, predstavlja težak handicap za francosko delegacijo, katere vztrajno agitiranje po kuluarjih palače OZN ni rodilo popolnega uspeha. Niti vse južnoameriške države, s katerimi je računala, se niso pridružile njenemu stališču. Bojijo se celo, da niti ZDA ne bodo mogle zagotoviti popolne protiteži onim, ki so že sklenili, da bodo glasovali za to, da se vprašanje Alžira stavi na dnevni red Generalne skupščine.

Zasedanje Vrhovnega sovjeta ZSSR

Na dnevnem redu: gospodarska in zunanjepolitična vprašanja

Gospodarska politika Sovjetske zveze in zunanjepolitična vprašanja sta dva glavna problema, o katerih razpravlja Vrhovni sovjet, ki je pričel s svojim delom minuli terek v Kremlju.

Plenum CK KP Sovjetske zveze, ki je bil decembra lanskega leta, je postavil določene naloge za nadaljnji razvoj sovjetskega gospodarstva, kar mora konkretno priti do izraza pri sestavljanju gospodarskega načrta in proračuna za leto 1957.

V obdobju med dvema zasedanjima Vrhovnega sovjeta je prišlo do nekaterih velikih mednarodnih političnih dogodkov, kot je na primer agresija v Egiptu, dogodki v Madžarski in drugod. Razen tega je prišlo do vrste stikov in razgovorov med voditelji Sovjetske zveze in posameznimi vzhodnoevropskimi državami. Ob tej prilležitosti so nekajkrat ocenili mednarodni položaj. Zaključek, ki so ga izrazili v teh dokumentih, je v tem, da je zadnji čas prišlo do ponovne zaostitve mednarodnega položaja. Na tem zasedanju Vrhovnega sovjeta bo — kakor predvidevajo v Moskvi — podal poročilo o zunanjepolitičnem položaju zunanji minister Šepilov. Razen teh so na dnevnem redu Vrhovnega sovjeta tudi nekatera vprašanja o prenosu stalnih pristojnosti na zvezne republike, kakor tudi volitve novega vrhovnega sodišča.

Prodali bodo najdražjo znamko na svetu

Na mednarodni avkciji v Londonu bodo prodali znamko »Mauricius« iz leta 1847. Na svetu sta samo dve taki znamki in ta, ki jo bodo zdaj prodali, je ocenjena na 5 tisoč funtov šterlingov. Leta 1934 jo je njen lastnik prodal v Londonu za 2500 funtov. To je največja vsota kar so jo kdaj koli plačali za eno samo znamko na londonskem tržišču znakm.

ESPERANTO - pot k internacionalizmu

Zakaj pomeni esperanto velik napredek v razvoju človeštva? Zato, ker omogoča sporazumevanje in preprečuje s tem razdor, ker omogoča pojasnjevanje in uničuje s tem vse vrste laži in obrekovanja med narodi, ker služi ljubezni in ne sovraštvu, miru in ne vojni, napredku in ne zaostalosti. Esperanto ni abstrakcija internacionalizma, temveč omogoča osebno doživljanje duha mednarodnosti.

Esperanto neče spopriniti nobenega jezika, neče vladati, hoče le služiti. Kakor pričakujemo od tehnike, da nas bo osvobodila vsakega težkega dela, tako pričakujemo od svetovnega pomožnega jezika, da nas bo osvobodil vseh pregrijanih med narodov, državami in kontinenti ter omogočil resnični internacionalizem, ki ne ogroža obstoja nobenega naroda. Upravičeno je zato rekel francoski socialistični pisatelj: »V prvi vrsti bi nas moral zanimati problem mednarodnega jezika. Dokler ne bo esperanto uradno uveden v vse šole, dotle ne more biti nobenega resnega in trajnega zblizanja med narodi.«

Iz teh smelih besed razberemo, da je esperanto eden najvažnejših problemov sedanjosti. Ce ga človeštvo reši — rokoskrčno

Površinska obdelava lesa

V pomoč našim proizvajalcem v lesni industriji in obrti je izdala založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani knjigo: »Površinska obdelava lesa«, ki jo je napisal strokovnjak prof. ing. arh. Rado Kregar. Na 500 straneh daje avtor napotke za sestavo in pripravo gradiva za površinsko obdelavo lesa. Slovenci smo imeli doslej še malo takih strokovnih knjig, zato skuša avtor s to knjigo seznaniti širši krog strokovnih proizvajalcev in naraščaja z gradivom, njegovimi lastnostmi in načinom uporabe. Snov je obdelana v osmih poglavjih: gradivo les, učni

Na Poljskem:

Vojaški sveti kot pomožni organi komande

Proces demokratizacije na Poljskem je našel svoj specifičen izraz tudi v vojski. Dosedanje spremembe v poljski armadi so prišle do iz-

Hammarskjöld bo odpotoval na Srednji vzhod

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld bo po sporočilu agencije Reuter odpotoval na Srednji vzhod takoj, ko se bodo izraelske enote umaknile za demarkacijsko črto. Generalna skupščina je v začetku tedna že šestič zahtevala takojšen umik izraelskih čet s področja, ki so ga okupirale v času napada na Egipt.

Generalna skupščina je sprejela tudi resolucijo, v kateri zahteva od Hammarskjölda, da po posvetovalni zvezi z Egiptom in Izraelom podvzame ukrepe, ki predvidevajo spoštovanje določb sporazuma o premirju iz leta 1949, kakor tudi, da razporedi mednarodne sile OZN na obeh straneh demarkacijske črte ter v posameznih predelih okrog Gaze in Akabe.

raza predvsem v rehabilitaciji mnogih oficirjev, ki so bili neupravičeno obtoženi in odstranjeni s položajev.

Poslednji sklep Glavne politične vojne uprave pa predvideva že, da bodo v vseh večjih enotah uvedli vojaške svete, kar je dejansko uresničevanje sklepov plenuma in nadaljnje decentralizacije.

Vojni sveti bodo pomožni organi komande. Njihova glavna naloga bo organizacija življenja in vzgoje v vojski. Dejavnost svetov bo slovela na statut, ki ga bodo sprejeli kasneje.

Osmi dan stavke v Alžiru

V trenutku, ko je Christian Pineau odpiral svoj alžirski dosije, bi se stavka v Alžiru že morala končati. Te okolnosti se je Pariz zelo razveselil, ker bi na ta način ta akcija Narodnoosvobodilne fronte v Alžiru mnogo izgubila na svoji neposrednosti in učinkovitosti. Toda nasprotno vsem predvidevanjem se je stavka nadaljevala brez kolebanja, ki so ga dopisniki pariških li-

DOMA IN PO SVETU

— Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je predložil Generalni skupščini poročilo o tem, da je Izrael odklonil zahtevo, naj umakne svoje čete iz Egipta.

— Kašmirska ustavodajna skupščina je proglasila Kašmir za integralni del indijske Unije.

— Zvezna komisija za nuklearno energijo je sprejela načrt in program dela na področju nuklearnih raziskovanj in uporabe jedrske energije.

— Jugoslovanski izvoz je v preteklem letu presegal vrednost 96 milijard dinarjev. Za 19 milijard dinarjev je bil večji od predlanskega. Vrednost našega lanskega uvoza znaša 141 milijard dinarjev.

— V Beogradu so podpisali sporazum o kulturnem sodelovanju med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Predvideno je sodelovanje na področju kulture, znanosti, prosvete in šolstva.

— Ameriški predstavniški dom je odobril resolucijo, s katero so predsedniku Eisenhowerju dana zahtevana pooblastila za uresničitev nove ameriške politike na Bližnjem Vzhodu. Resolucijo mora odobriti še Senat.

Obnovljen pouk na nekaterih fakultetah v Budimpešti

študentov. Ravno zaradi tega občutijo danes zmedo, zadrego, razočaranje in nezaupanje.

Tudi okrog študentov in dela na vseučilišču so mnenja dokaj različna.

Madžarski tisk objavlja sporočilo, da so na posameznih fakultetah, v laboratorijih, predavalnicah in drugih prostorih našli orožje. Pogoste so tudi vesti o povezovanju študentov v najrazličnejše skupine

stov opazili zadnje dni.

V strahu zaradi tako neprijetnega preobrata so oblasti v Alžiru zadnjih nekaj dni bile zelo energične. Vojska je na kamionih odvažala delavce na delo, izganjala prebivalstvo iz hiš na ulice in celo otroke zbirala po hišah ter jih s stražarji spremljala v šolo. Na ta način so mestu hoteli dati normalen videz.

in o tem, da nočejo priznati sedanjega položaja v državi.

Prvi korak glede obnove pouka na posameznih fakultetah so storili minuli ponedeljek. Fakultete za prirodoslovne vede, pravo, gradbeništvo, za promet, visoka šola za likovno in uporabno umetnost, za fizikuro in pedagogiko, visoka šola »Karl Marks« so zopet zbrale svoje študente. Hkrati sporočajo, da so v ponedeljek pričeli s predavanji tudi na višji pedagoški šoli v Egru in na agronomski fakulteti v Gödöllö-u.

Velika udeležba volivcev na volitvah v Romuniji

Zadnja nepopolna poročila, ki jih ima centralna volilna komisija v Bukarešti, pravijo, da je na dan volitev do sedmih zvečer sodelovalo v vseh volilnih okrožjih nad 96 odstotkov vpisanih volivcev. Kaže, da bo ta odstotek še porastel, kajti rezultati v posameznih volilnih okrožjih dovoljujejo domnevo, da bo udeležba volivcev dosegla 98 do 99 odstotkov.

V PREŠERNOVEM TEDNU

(Nadaljevanje s 1. strani)

res, da je ta oblika ljudskega dotika s kulturo vizualno in duhovno najbolj neposredna in zato morebiti najgloblje prodirajoča in občutena. In kolikokrat po vojni je kateri pomembni slovenski gledališki ansambel obiskal Pomurje, to je pokrajino s 150.000 prebivalci? Toda — kam naj ga Pomurje tudi povabi? — Ne, šolski otroci ne bodo zgradili središčnega kulturnega doma v tej obmejni provinci; to naposled ni niti njihova dolžnost.

Nikomur v očiček — ne javnim ne internim kulturnim delavcem — ugotavljamo naposled neljubo resnico, da je nekje na robu svojega življenja zelo uspeši poskus pomurskega združenega amaterskega orkestra, da nekateri pevski zbori številčno in zato kvalitetno slabe, da pomurske Svobode nekje v bistvu nepomembno životarjajo, da precej slabi amaterski kulturno ustvarjalni ogenj. Kje je vzrok? So to sredstva, prostori, naš odnos do kulturnih prizadevanj, ne dovolj pravilno razporejene subjektivne sile glede na njihovo ustvarjalno sposobnost in smisel...?

Naj bo tako ali drugače, eno nam je vsem jasno: prizadevanje za demokratizacijo kulture sodi med temeljna socialistična družbena prizadevanja. Zato je treba človeka navajati, da bo razmišljal in razpravljal o bližnjih kulturnih problemih z enakšnim razumevanjem in prizadetostjo, kakor je vajen razpravljati o gospodarstvu. Gospodarstvo in kultura: eno je drugemu življenjsko dopolnilo. Tehnizacija poljedelstva mora stati tesno ob strani visoko kultiviranje našega podeželskega človeka, zakaj samo kultiviran človek lahko polnovredno začuti veličino socialističnega družbenega reda in se za tak red bori z vsem svojim bistvom.

In zato morata biti naprednost in kvaliteta odločilno vodilo pri vsakem kulturnem ustvarjanju. Oboje bo tudi pač najvišja počastitev naših najpomembnejših kulturnih ustvarjalcev — od Linhartarja preko Prešerna in Cankarja do naših dni.

V Soboti so ustanovili kmetijsko proizvodjalno poslovno zvezo

Proizvajalna poslovna zveza, ki so jo minuli četrtek ustanovili v Soboti, bo imela največji poslovni okoliš med svojimi pomurskimi vrstnicami. Združevala bo 35 kmetijskih zadrug in jim pomagala pri skupnem prizadevanju za večji pridelok v vseh kmetijskih panogah. Njen poslovni okoliš ima dvoje pomembnih značilnosti: na ravnini prevladujeta poljedelstvo in vinogorje, na Goričkem pa sadjarstvo.

Skupaj z zadržno hranilnico si bo ustanovljena zveza prizadevala,

da bo čimveč pridelovalcev dobilo kratkoročne in dolgoročne kredite, zavzemala se bo za brezhiben odkup poljskih pridelkov, sadja, živine in drugih dobrin ter skrbela za njihovo pravilno skladiščenje in predelavo.

Operativno-gospodarski načrt zveze za pospeševanje kmetištva je v vseh strokah zelo široko zasnovan in posega pri nekaterih konkretnih posepevalnih akcijah in ukrepih v večletno obdobje. Za uresničenje letošnjega programa bo zveza potre-

bovala okrog 70 milijonov dinarjev, ki pa bodo našli svoje opravičilo samo v večjih gospodarskih uspehih na področju kmetištva.

Predvideni ukrepi in izboljšave — od raznovrstnih poskusov, kalcifikacije zemlje pa do umetnega osemnjevjanja in zamenjave sortnega semena — bodo prav gotovo prinesli dobre rezultate, če jih bodo dosledno uresničevali. Z njimi je dano solidno zagotovilo za nove dosežke v kmetijstvu, ki bodo lahko že v minimalnem obsegu (50 kg žita, 8 q krompirja in 200 kg krme več na hektar, 5 kg sadja več na drevo, večja teža živine povprečno za 20 kg na glavo, povprečna večja molznost vsake krave za 200 litrov mleka na leto, 5 jajc več na kokoši itd.) prinesli kmetovalcem in zadrugam težke milijone dohodka več.

Operativno-pospeševalni program bodo zvezi pomagali uresničevati tudi njeni obrati. Zveza do prevzela pulpno postajo v Soboti in jo še bolj usposobila za predelovanje sadja. Zavzeli se bodo tudi za ustanovitev novih predelovalnih obratov in zgraditev večjega skladišča za sadje v Soboti.

V poslovnem okolišču zveze še ni zadosti mehanizacije. Kmetijske zadruge so letos predvidele v svojih programih nabavo 10 novih traktorjev, 12 mlatalnic in 258 drugih strojev, kar napoveduje očitno napredek tudi na tem področju. Potrebno pa bo proučiti rentabilnost traktorskih in drugih storitev, odsvetovati nabavljanje nepraktičnih strojev za naše razmere in omogočiti pridelovalcem, da si bodo lahko pri svojih zadrugah izposojevali manjše kmetijske stroje. Zveza je že priporočila zadrugam, naj si omislijo »Baumanove zvonove« za predelovanje sadja in čistilne stroje za žito, medtem ko se bo sama zavzela za nabavo »Ferdin« stroja za čiščenje deteljnega semena in prenosne aparature za predelavo sadja in grozdja.

S. K.

Zakisanost tal in vpliv na kmetijske rastline

Tla so zmes kemičnih spojin, med katere se je naselilo življenje s svojimi tipičnimi predstavniki, med katerimi so najpomembnejše rastline. Glavna sprememba in tudi največja bolezen je zakisanost tal. Da bomo to lažje razumeli, moramo omeniti, da so v tleh snovi, ki jih branijo pred zakisanim. Te snovi imenujemo bazične, med njimi je glavni kalcij. Zakisanost ali kislost tal pa povzroča prvina vodik. Razmerje med obema določa, kakšna bodo tla ali če povemo s strokovnim izrazom: kakšne reakcije so tla. V nekaterih zemljah je preveč kislega materiala, te so tedaj kisle reakcije, če pa imajo več bazičnega, pa so po reakciji alkalne. Če sta količini kislega in bazičnega materiala v zemlji enaki, potem pravimo, da so tla nevtralna. Stopnja kislosti ali bazičnosti pa je odvisna od prebitka kislega ali bazičnega materiala. Ugotovljeno kislost ali bazičnost izražamo s pH enotami in pravimo, da je reakcija tal ali pH vrednost tal tolika in tolika. Vseh teh vrednosti je 14. Vrednost 7 predstavlja nevtralnost, dočim vrednosti pod 7 kislost, nad 7 pa alkalnost.

pH vrednost naših tal se giblje večinoma med 4-8, najboljša tla pa imajo vrednost 6-7, torej so slabo kislila do nevtralna. Zdaj, ko smo spoznali, kaj je kislost tal in kako jo merimo, pogledajmo še, kje so vzroki in kakšen vpliv ima to na rastline.

Velike količine padavin v naših krajih ali z drugimi besedami: močno izpiranje hranilnih snovi, predvsem kalcija, pomembno vpliva na reakcijo tal. Deževnica, ki pronic skozi tla, odnaša raztopljeni kalcij z orne zemlje, s tem pa ruši prej opisano ravnovesje, ki odreja reakcijo tal. Pa niso merodajni le podnebni pogoji, temveč v veliki meri tudi podlaga, na kateri so tla nastala. Zelo kislila so tla, ki so nastala na kremenčevi podlagi, n. pr. ob Pohorju, nasprotno pa so zemlje na apnenčih in dolomitnih večinoma manj kislila. Zaloga hranilnih snovi, predvsem kalcija, pa vsako leto zmanjša tudi zaradi tega, ker jo porabijo rastline. Večina naših tal je podvržena procesu, da izginjajo hranilne snovi; posledica tega je osiromašenje, zaradi vedno manjših količin kalcija pa se polagoma uveljavlja proces zakisavanja tal. Na splošno lahko trdimo, da je vložnega precej truda, da bi nastajajoče izgube omilili, vendar še ne toliko, da bi se popolnoma zavarovali pred vsakoletnimi izgubami talnega bogastva.

Važno vprašanje, ki nas posebno zanima, je, kako spoznati, da so tla že nevarno zakisana. To, že samo po sebi zamotano vprašanje je težje pojasniti, ker s tem pravzaprav načnemo vrsto neznanih vzrokov, ki neposredno ali posredno vplivajo na rastline. Pod različnimi pogoji in pri različnih rastlinah to vprašanje rešujemo vedno v drugačni luči. Dandanes stopnjo zakisanosti določamo v glavnem na dva načina. Prvi je kemični, ki stopnjo zakisanosti predstavi v pH enotah, drugi pa biološki, ki mora potrditi, da je stopnja zakisanosti že tako huda, da zavira rast rastlin. Poudariti moramo, da sama zakisanost nima velikega neposrednega vpliva, pač pa je važna sprememba pogojev, ki spremljajo kislno reakcijo. Na spreminjanje pogojev zaradi zakisanosti najbolj pokaže narava sama s svojimi predstavniki — rastlinami. Rastline, ki rastejo na zakisanih tleh, trpe predvsem zaradi pomanjkanja kalcija in pa zaradi nedostopnosti nekaterih hranilnih snovi, pred-

vsem fosforja. Če omenjena slabih talnih pogojev ne izboljšamo, se na kislila tla (n. pr. na kisel travnik) naselijo nove rastline, ki so skromnejše v svojih zahtevah po hrani. Naselijo se znanilci kislosti, t. j. rastline, ki jim kislost prija (srčna moč, ščetinovka, prevezanka, navadna grebenuša, resje, pomladanska lakota in druge) in so kot krmne rastline brez vrednosti. Taka tla imajo pH vrednost od 4-5. Na kislem travniku tudi detelj ne najdemo več. Velikokrat pa nas videz vara in travnik lahko prehitro ocenimo za kislila. Po navadi se to dogodi, če ocenjujemo podvirne ali zamovirne travnike. Ni pa redko, da najdemo skupaj rastline, ki so značilne za kislile travnike, in tiste, ki uspevajo samo na mokrih travnikih, n. pr. ripeco zlatico, škrbinko, močvirsko lakoto, močvirski oslat, navadno svetlico, seljanko in druge. Če rasto vse omenjene rastline na travniku, potem je prav gotovo kisel in preveč vlažen.

Zakisanosti njiv ni lahko ugotoviti. Rastline so na zunaj res v marsičem spreminjane, toda teže je reči, ali trpe zaradi pomanjkanja hranilnih snovi ali pa zato, ker te snovi niso dostopne zaradi prenizkega pH. Tudi nesorazmerje med hranilnimi snovmi kvarno vpliva. V takih primerih mora pomagati kemična analiza, ki pove, kakšno je prehranbeno stanje rastline na tistih tleh. Nekatero rastline, n. pr. ječmen, detelje, grab, sladkorna pesa, fižol, itd., zelo slabo rastejo na kislilih tleh in ne morejo tekmovali s pleveli, ki še vedno dobro uspevajo in jemljejo hrano koristnim rastlinam. Zakisanost njiv se tudi vidno kaže s slabimi fizikalnimi lastnostmi tal. Kisla zemlja je težka za obdelovanje, je slabo zračna in slabo gospodari z vodo. Te lastnosti so vidne predvsem na težkih zemljah. Če je zemlja zakisana, ni zmanjšana samo rodnost in so povečani stroški obdelave, temveč je tudi učink gnojenja malenkosten ali pa celo nič. Gnojenje s fosforjem je po navadi brezuspešno, ker preide v tleh v obliko, ki rastlinam ni dostopna. Prav tako je razmetavanje denarja, če gnojimo kislila tla z dušičnimi gnojili, ker rastlinam ne koristijo veliko, posebno še, če primanjkuje kalcija in fosforja.

Skodljive posledice zakisanosti odpravimo z dodajanjem kalcija. Temu postopku pravimo apnenje. Količina materiala se ravna po stopnji zakisanosti, po njegovi kakovosti in po zahtevah posameznih rastlin, vse pa skladno s fizikalno-kemičnimi lastnostmi tal. Praksa uči, da ima ravno nepravilna uporaba materiala za apnenje (n. pr. žganega apna, apnenega prahu, zdrobljenega apnenca ali visokoodstotnega laporja) velikokrat hude posledice. Popolna odprava kislosti ima isto posledico kot premočna zakisanost, pač omejeno dostopnost rastlinskih hranil. Pri alkalni reakciji tal, ki je posledica preapnitve, trpe rastline predvsem zaradi pomanjkanja bora in mangana. Le s pravilnim apnenjem so lastnosti tal spreminjene tako, kakor ustreza zahtevam rastlin. To ugodno stanje se kaže predvsem v zboljšanju fizikalnih lastnosti tal, v bujni rasti, izginejo pa tudi rastline, ki jim je prej ugajala kislost. S pravilno izbiro in uporabo sredstev, o katerih nas morajo prej poučiti odgovorni strokovnjaki, bomo najlažje dosegli, da ne bo pošala rodovitnost tal, obenem pa bomo najbolj zavarovali s težavo pridobljeno talno bogastvo.

Ing. Janez Furlan

Zemljarina - instrument za materialno krepitev kmetijskih posestev Pomoč kmetijskim gospodarstvom

Nekatera pomurska kmetijska gospodarstva socialističnega sektorja so lani zabredla v velike gospodarske težave in poslovne izgube — predvsem zaradi slabo urejenih zemljiških razmer (kakovostno slabe in raztresene narave zemljiškega sklada), pomanjkanja osnovnih gospodarskih objektov (Muropolje, Cepinci, Videm) in tudi nestrokovnega vodenja gospodarstva (Tešanovci, Cepinci), kar je poleg občutne gospodarske škode povzročilo na posestvih tudi akutne politične probleme, saj so zanemarjena posestva pravi kamen javne spotike.

Svet za kmetijstvo pri OLO Murska Sobotna je na svoji zadnji seji razpravljala o gospodarskem stanju na posestvih in sklenila, da je potrebno z letošnjimi sredstvi sklada za pospeševanje kmetištva pomagati nekaterim posestvom (Muropolje, Videm), da si bodo lahko omislila načrte za gradnjo gosp. objektov, prihodnja leta pa jim je treba posredovati dolgoročne kredite (5 do 10 let) za uresničenje teh gradbenih načrtov. S kratkoročnimi krediti se namreč ta posestva ne bi mnogo opomogla, marveč bi se prej zgodilo nasprotno: takojšnje odplačevanje anuitet bi jih pahnilo v še večjo gospodarsko krizo. V svetu je prevladalo mišljenje, da je treba tem posestvom najprej zagotoviti osnovne pogoje za gospodarjenje in šele potem od njih zahtevati.

Kmetijska posestva bodo tudi letos plačevala zemljarino, toda zemljarina naj bo instrument za njihovo materialno krepitev, posebno še gospodarsko šibkih. Za slednje so predlagali 13-odst. zemljarina s o-

gojem, da jim bodo tako zbrana sredstva ostala za investicijske namene. Pri gospodarsko močnejših posestvih pa so upoštevali okolnosti, ki bodo še letos slabo vplivale na pridelovalne rezultate (lanska toča v radovlanskem kotu, pomanjkanje kleti in prostorov za šolanje vin, obnova vinogradov itd.) in temu ustrezno določili odstotek zemljarine. Vinogradniško gospodarstvo v Gor. Radgoni bo moralo plačati 16 odst. zemljarine (15 odst. bo zadržalo v svojem investicijskem skladu, 5 odst. pa odvedlo v okrajni investicijski sklad), VG na Kapeli 16 odst. (13:3), VG v Ljutomeru 16 odst. (13:3), VG pri Jeruzalemu 20 odst. (16:4), KG v Rakičanu 17 odst. (13:4) in SP v Beltincih 17 odst. (13:4).

Razpravljali so tudi o strokovnjakih, ki so doslej vodili gospodarstvo na nekaterih kmetijskih posestvih. Grajali so predvsem OLO v Lendavi, ker je klub nasprotovanja DKIT namestil kot referenta za kmetijstvo človeka, ki je spraval tešanovsko kmetijsko posestvo v dokajšnje gospodarsko razsulo. Lani je ostalo več hektarjev nepokošene otave, pa ga zaradi tega ni nihče klical na odgovornost. Člani sveta so bili začudeni sprčo take kadrovske politike in so predlagali, da je v bodoče potrebno postavljati na odgovorna mesta ljudi z zanesljivimi moralno-strokovnimi kvalifikacijami. -sk

PROGRAM predavanj KU Radia Ljubljana

V soboto, 9. februarja: Ing. Lado Simončič: Spravilo in prevoz v gozdarstvu.
V torek, 12. februarja: Vet. Ante Stefančič: Gripa prašičkov.
V četrtek, 14. februarja: Stane Zorčič: O uspehih doseganja obnove vinogradov na terasah.
Predavanja se začnejo vselej ob 12.30 uri.

Kuharski tečaj v Kupšincih

Kmečka dekleta — žene zadrugice iz Kupšince so priredile na pobudo KZ Murska Sobotna in z njeno finančno podporo v času polletnih šolskih počitnic kuharski tečaj.

Na tem tečaju so poleg kuharske spretnosti bila še strokovna predavanja iz perutinarstva, živinoreje in vrtnarstva. Vse to je bilo zelo potrebno in nujno.

Tečajnice je vredno pohvaliti v iznajdljivosti glede nabave drv, organizacije potrebnega kuhinjskega materiala, kakor tudi za ostalo medsebojno razumevanje. Da je bila razstava tako vzorno urejena, je za sluzga vodje tečaja, tovarišice Horvatove iz Cankove, ki se je prav posebno potrudila.

Razstavo so obiskali in se o njej pohvalno izrazili tudi predsednik OLO Franc Rogl in predstavniki OZZ z Marto Kikec. Vsi udeleženci so se udeležili tudi skupnega kosila.

Zanimanje bi bilo še večje, če bi sodelovali s tečajem vsi člani krajevnih organizacij, ne pa da so nekateri stali ob strani in grozili z odprtim pismom. Taki tečaji so še večkrat zaželeni, pač pa ne smejo izgubiti svojega politično-družbenega značaja. -ii

Plemenilna postaja v Križevcih pri Ljutomeru

V Križevcih pri Ljutomeru nameravajo letos odpreti plemenilno postajo, v kateri bo plemenilo pet zadržanih bikov.

Selekcija živine je v okolišču križevske zadruge že močno napredovala, kar se odraža zlasti v boljšem plemenskem naraščanju in večji molznosti krav. Lani so celo zabeležili primer, da je zadržnik-zivinorejec dosegel letno hlevsko povprečje 5000 litrov mleka na eno molznico. -ko

STALNA ŠOLA ZA TRAKTORISTE V RAKIČANU

Te dni so v Rakičanu končali tečaj za traktoriste, ki je trajal tri tedne. Ta tečaj je začel stalne šole za traktoriste Pomurja. Tokrat je opravilo izpite za kvalificirane traktoriste šestnajst ljudi. Dvajset traktoristov pa je v teh dneh v Mariboru opravilo izpite za polkvalificirane traktoriste. V kratkem se bo pričel drugi tečaj za traktoriste, ki bo trajal tri mesece, v avgustu pa se bo začel enoletni tečaj za traktoriste. Ker je bilo doslej med traktoristi mnogo vozačev, ki so vedeli le voziti, in prav malo takšnih, ki so vedeli uporabljati tudi vse priključke, je ta stalna šola za traktoriste v Pomurju velikega pomena.

S takšnim stalnim šolanjem se bo zmanjšalo tudi število okvar na traktorjih, ki so povzročali zadrugam ogromno škode.

SPREMENBE V DRUŠTVU KMETIJSKIH STROJNIKOV IN TRAKTORISTOV

Društvo kmetijskih strojnikov in traktoristov v Murski Soboti ima svoje člane v vsem Pomurju, zato je skoraj nemogoče povezovati te člane z delom edinega odbora v tem mestu; za povečanje aktivnosti društva bodo formirani v raznih krajih Pomurja podobori tega društva.

KRATKE IN ZANIMIVE

V naši državi imamo čez 300 termalnih vrelcev, v katerih izbira topla voda z visoko temperaturo. Topla voda pa je idealna za gojenje povrtnine in sočija. Naši ugledni strokovnjaki so izračunali, da bi lahko ob bližini toplovdnih vrelcev pridelali zadosti zelenjave za vsa večja industrijska središča in mesta. V steklenih dovorah bi lahko pridelovali celo grozdje in sadje.

V Stubiških toplicah že urejujejo zasteklene ortove na 1ha, pozneje pa bodo nadaljevali z gradnjo teh ortov. Temperatura vode v tem zdravilišču znaša 60 stopinj C, kar zadoštuje, da bodo lahko zgradili ort, ki bo čez zimo dajal Zagrebu okoli 300 vagonov povrtnine.

Člani Kmetijske zadruge Ledina na Gorenjskem že drugo leto uspešno upravljajo svoj sklad za bolniško zavarovanje. V sklad vplača vsak zadržnik letno 400 din, nekaj sredstev pa prispeva tudi zadruga.

Iz zavarovalnega sklada dobijo zavarovanci povrnjene stroške za prevoz o bolnišnico (v nujnih primerih), polovico prevoznih in drugih stroškov za zdravljenje v bolnišnici, za zdravniške obiske na domu in zdravlila.

Pravilnik o samostojnem bolniškem zavarovanju so ledinski zadržniki sprejeli že leta 1955 na svojem občnem zboru.

OBVEZNO OBDELOVANJE ZEMLJE

NOVE PRAVICE IN DOLŽNOSTI LJUDSKIH ODBOROV

Zvezna ljudska skupščina bo v kratkem razpravljala o predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o obdelovanju zapuščenih zemlje iz leta 1955. Spremembe so takšnega značaja, da bo Skupščina predloženo predčiščeno besedilo, ki je dejansko novi Zakon o obdelovanju zapuščenih zemlje.

Po zakonskem predlogu je sleherni lastnik oziroma koristnik obdelovalne zemlje dolžan to zemljo obdelati na način, kakor se zemlja obdeluje v dotičnem kraju. Občinski ljudski odbor je dolžan skrbeti, da bo vsa zemlja na področju občine obdelana.

Zemljiške, ki eno leto po zadnjem pridelku ne bo obdelano, bodo lastniku ali koristniku po sklepu sveta za kmetijstvo Obč. LO začasno odvzeli in dali v najem kmetijski organizaciji ali posameznim kmetovalcem in sicer za dobo od enega do treh let. Sadovnjake in livade ne sodijo med neobdelano zemljo. Lastnik ali koristnik nima pravice do odškodnine, razen če ni obdelal zemlje zaradi starosti, bolezni, fizične nesposobnosti ali iz drugih opravičljivih razlogov. Toda najemnik je kljub temu treba plačati, vendar v občinski investicijski

ski sklad za pospeševanje kmetištva na tem področju.

Neobdelano zemljo bomo dali v koriščenje predvsem kmetijskim gospodarstvom in zadrugam in le v primeru, če je nobena teh kmetijskih organizacij ne sprejme, jo je mogoče dati posameznim individualnim kmetovalcem.

Za tako določeno zaporedje bodo občinski ljudski odbori morali še posebej skrbeti. To zaporedje je namreč v skladu s splošno orientacijo naše kmetijske politike in z osredotočenjem sredstev za njen napredek predvsem glede družbenega kmetijskega sektorja.

Z najemniško pogodbo se določijo bistveni pogoji: doba najemnine, višina in način plačila najemnine, datum prevzema, način koriščenja, morebitne investicije itd.

Zakaj predlagamo ta zakon?

Naš gospodarski in pravni sistem je osvoobil kmetijstvo raznih prejšnjih administrativnih ukrepov in s tem kmetu zagotovil ekonomsko in pravno sigurnost. Toda skupnost ima pravico uporabiti ostrejšje ukre-

pe zoper tiste kmetovalce, ki zemljo neupravičeno puščajo neobdelano. Družbena kontrola nad zemljo in njenim obdelovanjem mora zares postati čvrsto načelo z vsemi posledicami za tiste, ki menijo, da jim zato, ker so lastniki, zemlje ni treba obdelovati.

Ekonomska nujnost opravičuje družbeno kontrolo nad neobdelano zemljo prav tako, kot praktično uresničitev te kontrole s pomočjo predložene, zakona. Samo nekaj podatkov v podkrepitvi! Leta 1955 je bilo neobdelanih 420.000 hektarov ali 5,7 odst. celotne setvene površine v državi, kateri primanjkuje kmetijskih pridelkov. Od tega 58.000 hektarov odpade na gospodarske in družbene organizacije ter ustanove, zato osnutek zakona velja tudi za njih. Teh 420.000 hektarov neobdelane zemlje predstavlja izgubo narodnega dohodka v višini 8 milijard 400 milijonov dinarjev.

Zakaj zemlja ni bila obdelana?

Menimo, da v obrazložitev zakonskega predloga niso navedeni najvažnejši vzroki. Obrazložitev nam-

precejšnjimi porodnimi bolečinami. Nekdo bo mordačasno tudi brez zaposlitve. Toda če bo naša investicijska politika zares takšna, da bomo sredstva vlagali v modernizacijo in razvoj pridelovalne industrije, če bomo na vasi ustanavljali obrate za predelavo kmetijskih pridelkov — za to niso potrebne velike investicije — potem bo odvišna delovna sila na vasi našla novo zaposlitev in ustvarjala novo vrednost, to je blago za standard in nove zneske narodnega dohodka.

Pri tem vsem pa moramo imeti v vidu dve stvari: da odvišna delovna sila, ki prihaja z vasi, ne postane v breme industriji in v neproizvodnih panogah, da ne znižuje delovne storilnosti in drugih da zemljo, ki tam ostane, sprejme v obdelavo predvsem socialistični kmetijski sektor. Poslednje naj bi rešil osnutek zakona o obveznem obdelovanju zemlje.

V luči vseh teh vprašanj so na vidiku nove pravice in dolžnosti občinskih ljudskih odborov, kakor tudi nove ekonomske možnosti kmetijskih organizacij, na katere pa se morajo le-te pravočasno pripraviti.

Tesno sodelovanje

Pred občnimi zbori občinskih odborov Socialistične zveze so imeli sekretarji teh odborov razgovor o delu osnovnih organizacij Socialistične zveze po volitvah. Ugotovili so, da je število članov nekoliko večje, kot je bilo lani. To pripisujejo resnejšemu delu v predvolilni dobi. Aktivnost se je v osnovnih organizacijah v tem času dokaj povečala. Toda brez maksimalne pomoči občinskih odborov Socialistične zveze utegnejo osnovne organizacije zopet izgubiti vsebino svojega dela, kot se je to zgodilo lani.

Popustljivost v odnosih med forumi je eden izmed vzrokov neaktivnosti. Pri tem so mnogo krivi nekateri nedelavni komunisti, ki so malo storili tudi za večji uspeh volitev v osnovne organizacije. Med komunisti so še vedno takšni, ki se izgovarjajo na nezainteresiranost članov in sploh prebivalstva in s

in pestrejšo vsebino!

tem opravičujejo lastno neaktivnost. Takšno izgovarjanje so osvojili tudi nekateri člani odborov osnovnih organizacij in občinskih odborov Socialistične zveze.

Nenehno sodelovanje občinskih odborov z odbori osnovnih organizacij je nujno predvsem zaradi tega, ker se pojavljajo problemi, katerih sama osnovna organizacija Socialistične zveze ne more rešiti brez vpliva občinskih organov. Ob ugotovitvi, da težjih problemov v vasi Socialistična zveza ne more rešiti, se je že lani marsikje nehala zanimanje članov za organizacijo.

Takšno stanje je zelo pomembno za področje lendavske občine. Gre za nekaj težkih problemov, ki kvarno vplivajo na politično življenje tega področja. Dva najtežja pro-

blema sta pomanjkanje vode v Trimlinih in neurejeni lastniški odnosi v Petišovcih. Oba problema sta subjektivnega značaja in ju je dolžan reševati občinski ljudski odbor skupaj z okrajnim ljudskim odborom. Toda tega problema se v Lendavi še niso lotili tako, kot je treba.

Čez 1400 strelcev več v Pomurju

Strelska organizacija se v pretekli dobi ni mogla zadostno uveljaviti v Pomurju, predvsem zaradi tega, ker je bila preveč osamljena in oddvojena od ostalih množičnih organizacij. Od ljudskih odborov in drugih činiteljev je dobivala pre malo gnotne pomoči. Zategadelj je komaj zivotarila.

Lani pa se je obrnilo na bolje. V strelskih družinah so našli že okrog 1400 članov več, ki so se večinoma z ljubeznijo oprijeli strelskega športa in zadovoljivo uresničili svoje obveznosti. V strelskih družinah so v glavnem izpolnili delovne načrte. Čez 70 odst. članov je uresničilo program streljanja. Z rezultatom streljanja (povprečno 188 krogov od 300 možnih na posameznika) so zadovoljni, saj je bilo med strelci tudi precej takih, ki so prvič prišli za puško.

Letošnje prizadevanje, da bi za strelsko organizacijo pridobili še več članov in dosegli tudi boljše rezultate na streliščih, bo prav gotovo prineslo dobre sadove, če bo deležno še večje gnotne in moralne pomoči oblasti in drugih množičnih organizacij.

več naporov kot obvezne šole. Ko pa mladina zapusti te šole in tečaje, je popolnoma drugačna in z večjo smelostjo napreduje v družbenih organizacijah in sploh v političnem življenju. Da je to res, potrjuje praksa. To pa lahko razberemo tudi iz prispevka o cvenski KGS v tretji številki »Pomurskega vestnika«.

Nikar ne kritizirajmo mladine, marveč rajši samega sebe. In če bo kritika objektivna, potem bodo z jamčeni tudi uspehi.

Vedno večja skrb za izobrazbo kmečke mladine

V Pomurju deluje čez 30 kmetijsko-gospodarskih šol, v katerih dobiva kmečka mladina potrebno strokovno znanje. KGS se vedno bolj uveljavljajo v naših krajih. Tudi aktivni mladih zadruženikov, ki jih je sedaj v pokrajini 16, so z začetenimi uspehi že opravičili svoj obtož. Najboljše aktivne mladih zadruženikov imamo v Berkovcih, Apačah in Kobilju; sestavili so že svoj

Seminar za mlade zadruženike v M. Soboti

V soboto je bil v M. Soboti končan tridnevni seminar, ki so se ga udeležili predsedniki aktivov mladih zadruženikov in osnovnih organizacij LMS iz vsega Pomurja. Slušatelji so se seznanili z najaktualnejšimi gospodarskimi problemi in bodočimi nalogami v kmetijskem zadruženstvu. Predavali so jim najuglednejši okrajni politični in strokovni voditelji. Seminar je dosegel svoj namen, saj so mladi zadruženiki pokazali izredno zanimanje in se živahno pomenkovali s predavatelji. Nekajkrat so morali z razpravljanjem celo prenehati, ker je bil čas preskopo odmerjen.

„Borovo gostivanje“ v Kuštanovcih

V nedeljo, 10. februarja bodo v Kuštanovcih priredili »Borovo gostivanje«. Pri oživiljanju tega priljubljenega ženitovanjskega obreda bo sodelovalo čez 100 vaščanov. V goste so povabili tudi soboško godbo na pihala. Čisti dobiček od prireditve bodo perabili pri gradnji vaškega doma.

Mar polanska mladina ni potrebna znanja?

JE — TODA NE ZNAMO JI POMAGATI!

V tretji številki »Pomurskega vestnika« sem bral pod naslovom »Drobne iz Pomurja« tudi notico: »Kakor drugod, želijo tudi v Polani, da bi imeli kmetijsko-nadaljevalno šolo. Mar polanska mladina ni potrebna znanja?«

Razveselil sem se tega odstavka in tudi takoj mislil, v kateri občini je Polana. In ko sem se spomnil, da spada v občino, v kateri so letos propadle tri KGS, sem šele prav razumel težnje polanske mladine. Lani so KGS uspešno delovale v Dolini, Gaberju in Turnišču, letos pa je vse propadlo, tako da je lendavska občina edina v Pomurju, ki ni sposobna obdržati tistega, kar je že imela. Prav tako je z zdravstvenimi tečaji. Delujeta samo dva predvsem po zaslugi njunih vodij.

Če primerjamo ljutomersko ali radgonsko občino, v katerih je pretežno vsa mladina vključena v KGS in zdravstvene tečaje, potem nam je lahko razumljivo, zakaj v Lendavi zaostajajo. Največji delež pri organizaciji tečajev in šol ima občinski svet za šolstvo skupaj z družbenimi organizacijami.

Marsikje slišimo kritiko: kakšna je dandanašnja mladina, da je nezvojen itd. To pa ni res. Mladi ljudje so ogledalo nas samih, zato smo jih dolžni vzgajati in preoblikovati v zavedne državljane s socialistično miselnostjo, vendar pa se nam to ne bo posrečilo, če jih bomo samo kritizirali in puščali doma za pečjo. Mladina, ki opravi obvezno osemletno šolsko obveznost, si naravnost želi izobrazbe in razvedrila, želi si v družbo in če ji tega ne znamo posredovati, se znajde sama v gostilni, slabem okolju itd.

KGS in zdravstveni tečaji imajo veliko vlogo pri vzgoji naše mladine, od predavateljev pa terjajo tudi

10-dnevni smučarski tečaj na Pohorju

Na Pohorju so zaključili 10-dnevni tečaj za vaditelje smučanja iz Pomurja. Tečaja, ki je bil pri Mariborski koči, se je udeležilo 10 najboljših smučarjev iz G. Radgone, Križevec, Murske Sobotne in Radene.

Vaditeljski smučarski tečaj je priredila Okrajna zveza TVD »Partizan« iz Sobotne, da bi usposobila čimveč smučarjev-vaditeljev.

Udeleženci tečaja so teoretično in praktično predelali najnovejšo snov o smučanju. Svoje znanje bodo sedaj prenesli v društva, kjer bodo imeli posebne vaje s pionirji in mladinci. Tečaj je vodil učitelj smučanja Stane Keršič iz Radene.

Soboška čitalnica v novem prostoru

V bivšem klubu JLA v Murski Soboti je že nekaj tednov čitalnica, ki je bila dolga leta v tesni sobici bivše osnovne šole. V novih prostorih je mnogo več prostora za čitalnico, tamkaj bo mogoče veliko lepše urediti knjižnico in urediti tudi pionirsko knjižnico, ki smo jo doslej pogrešali.

Knjižnici bosta v novih prostorih morda že konec tega meseca. Na nov kraj pa se bo treba najprej privaditi. V čitalnici je opaziti zadrego, ki je nastala po povsem tih, skoraj sramežljivi preselitvi. Njeni stalni obiskovalci še ne prihajajo semkaj tako privajeno, kot so prihajali v bivšo osnovno šolo. Moti tudi gradnja zida ob vhodu in podobni znaki trenutno še neurejenih razmer.

Nov prostor čitalnice je veliko večji kot prejšnji, manj drenja bo v njem, več nemotenosti, kar je zlasti privlačno za starejše bralce. Toda novo okolje zahteva tudi novo ureditev. Dosedanja oprema je zelo siromašna in močno opozarja na mačehovski odnos do tega stalnega mesta izobraževanja.

Mnogo vrzeli je tudi medčasno-

pisjem. Izbira je tako povprečna, da ne more biti privlačna za nekoliko bolj zahtevnega bralca. Manjka tudi »Borba«, manjka na primer revija srednješolcev »Mlada pota«, čeprav so prav srednješolci najbolj redni gosti čitalnice. Manjka še niz revij in časopisov, ki bi gotovo bolj ustrezali kot »Plavi vestnik« in »Globus«. Razen revije »Življenje in tehnika« na primer ni nobenega tehničnega časopisa ali revije, čeprav jih je še precej in je tudi v Soboti zanimanje zanje.

Z novo čitalnico smo res korak naprej, toda ta prvi korak terja še drugega. Čitalnico je treba narediti čim bolj privlačno, čim bolj prijazno z vzdušjem primerne domačnosti in skladnosti. Čitalnica naj vsaj v skromni meri nadomešča klub celovnih ljudi, ki ga menda v Soboti itak ne bomo dobili, kot ne dobimo nekaterih drugih važnih lokalov. Iz proračuna komaj smemo kaj primerne pričakovati. Ali bomo zbirali prispevke, kot smo to delali za pionirsko knjižnico?

Zabeležimo za enkrat, da smo zelo veseli čitalnice v novem prostoru!

Prva seja novega okrajnega odbora Ljudske tehnike

Pred tednom se prvič sestala odbor Ljudske tehnike. Ker so letos izvolili razširjen okrajni odbor z nad 20 člani, so izmed teh izbrali devetčlanski sekretariat. Sklenili so, da bodo člani okrajnega odbora Ljudske tehnike zadolženi za posamezna področja Pomurja. Najprej bodo imeli razgovore s političnimi forumi občin o pomenu Ljudske tehnike in o odnosu ljudi v občini do Ljudske tehnike. O uspehih svojega dela bodo sproti poročali sekretariatu.

Okrajni odbor Ljudske tehnike se je sporazumel tudi glede programa za letošnje delo organizacij. Veliko pozornost bodo posvetili delovanju komisij pri okrajnem odboru, še posebej pa tehnični vzgoji šolske mladine. Poslednji predvsem zaradi usmerjanja mladine v poklice. Zelo važno je tudi vključevanje ženske mladine v organizacije Ljudske

tehnike. Ljudska tehnika je trenutno namreč še brez ženskih članov.

Ob zaključku prve seje letošnjega okrajnega odbora Ljudske tehnike so dobili spominske plakete, ki jih je podelil GO LTJ »Zveza za tehnično vzgojo za deset let dela v Ljudski tehniki, tovariši: Lojze Valenčič, Ludvik Kerčmar, Jože Sarotar, Ivan Kogej, Drago Mohor in Lojze Stefančič. Diplome pa so dobila društva: Avtomoto društvo Murska Sobotna, Radioklub Murska Sobotna in Društvo Ljudske tehnike Bogojina. Diplome so prejeli še tovariši Stefan Sraka, Franc Topolovec, Janko Koren, Mirko Hanžel in Srečko Gorjan. Okrajni odbor Ljudske tehnike pa je nagradil še Avtomoto društvo Murska Sobotna, društvo Ljudske tehnike Polana in Fotoklub Lendava.

Kako bo s televizijo v Soboti?

Nedavno je sklenil delavski svet »Rafimusa«, da ne bo dovolil javnih večerov televizije v svojih delavnicah, ker obiskovalci naredijo dokaj škodo. Sklep delavskega sveta tega podjetja je umesten, nerazumljivo

Gospodinjski tečaj v Gančanih

V Gančanih so pretekli četrtak zaključili gospodinjski tečaj, ki ga je obiskovalo 39 deklet in žena. Tečaj je priredila aktivna sekcija žena - zadrudnic s pomočjo domače zadruge in je zelo dobro uspel. Gančanske žene se vedno bolj uveljavljajo v zadruženstvu in javnem življenju, kar prav gotovo ni samo njihov uspeh, marveč tudi dober glas za vse vaščane.

Z delavcem se ne postopa tako

Pri »Remontu« v Petrovcih smo zvedeli, da je knjigopodaja občinskih podjetij grobo rabnal z delavcem o svoji pisarni in mu namesto pojasnil in odgovorov na pritožbo pokazal vrata, zraven pa ga je še osebno zalil. Ni nas začudilo, ker vemo, da ima imenovan dokaj šuden odnos do delavcev in tudi do gospodarjenja v podjetjih.

HUMORESKA TEDNA:

Diskusija v »Gnjatexportu«

Na sindikalnem občnem zboru »Gnjatexporta« je bilo vse kot ponavadi; torej nič takega, ob kar bi se bilo vredno spotakniti. Imeli so pač običajni dnevi red in seveda tudi — diskusijo.

Cigaretni dim se je v kolobarčkih valil proti stropu in zgoščeval sicer pičlo odmerjeno značno gmo. Kot sardine v škatli so sedeli »Gnjatexportovci« v klopih in poslušali velebenjenega govornika, ki je s pravošnjo sugestivno močjo govoril o sila važnih političnih rečeh. Njegove besede so donele tako učeno in slovesno, da mu pač ni mogel nihče očitati, da je pozabil na karkoli.

Delovni predsednik, ki si je bil s svojima vrstnikoma zagotovil spredaj malo več »svobodnega sveta«, je s svojim grohkim glasom »Otvorjam razpravo!« posegel tako močno v tišino, da so se morali zganiti celo najbolj dremaivi obrazi.

Potem je bilo vse tiho. Samo tu in tam je kdo volto zakašljajl in že mu je odgovoril drugi v nasprotnem kotu. Ljudje so bili očitno zadovoljni, da se je poročilo tako lepo končalo. Sicer pa se drugače tudi ni moglo, saj je kolektiv »Gnjatexporta« vedno veljal za ozornega, razume se, s svojim sindikatom vred. In tudi ozorno enoten je bil ves čas, posebno še, če je kak nebodigatreba hotel od zunaj načenjati njegov ugled in prestiž.

»Ljudje, kaj si res nimamo ničesar povedati. Dajmo, začnimo že vendar« je spel zadel glas delovnega predsednika.

»Nimamo kaj, saj je cenjeni govornik prav gotovo vse povedal. Kakor da je« jemal« besede z naših jezikov! Sicer pa je pri nas tako vse v najlepšem redu. Predlagam, da začnemo kar z politvami...« se je utrgalo nekje iz sredine v molk pogreznjenega »Gnjatexporta«.

»Morda pa bi bilo prav, če bi zbirali tudi ščetine, rogove in druge odpadke, ki so nam pri delu samo v napoto« je v svoji zanesenosti predlagal direktor »Gnjatexporta« Janez Tikovič in si pri tem pogladil brčice pod nosom.

»Malo muzike, malo haska!« mu je odgovoril Stefan Koljač in pri tem tako močno našobil usta, da je vsa soba prasnila v smeh. »Sicer pa dajmo, če se bo kaj poznalo o naši blagajni. Saj to najboljše sami veste, gospod Tikovič!«

Diskusija je, kakor tudi sami vidite, potekala kar najbolje in bi se bila brčzas tudi tako nadaljevala in končala, če se ne bi bil oglasil Peter Korenina (zaupno rečeno: k njim ga je bil poslal nekakšen komite, čeprav so ga vsi poznali kot »najvišjega moža postave« v malem mestecu): »Kaj pa tistih zgodbic ne poznate, recimo o Ivanu Rogoviču, Francu Parklarju, Slavku Govedarju, o iznajdljivosti pri tehtanju, gnjatih v torbica, čudnih računih itd... itd... kaj bi vam vse našteval!«

Peter Korenina je dolgo »pihal« na zavest navzočih, ki pa se prav tako dolgo niso mogli zganiti. Kdo bi se le upal ziniti kako pred možem, za katerega so vsi dobro vedeli, da zna »iznajdljivo« krepko izprašati vest. Bolje je bilo molčati in se izogniti kakršni si bodi zameri. Pri takih rečeh bi bilo konec solidarnosti, brez katere v dandanašnjih časih pač ni moči gladko izhajati.

Zadnje besede so rajši prihranili za volitve. In tedaj se je izkazalo, da so imeli močno prav, kajti kdo med njimi bi se bil mogel zameriti Francu Parklarju in črtati njegovo ime na volilnem lističu, ko pa je bil vendar tako njihov in samo njihov človek.

In nabesedanje tudi ni imel prav delovni predsednik, ki je tako neodgovorno izsiljeval iz njih diskusijo. O čem naj bi se bili ljudje »Gnjatexporta« razpravljali, ko pa jim biš sindikalni odbor ni delal prav nobenih preglavic in sitnosti. Ves čas svoje mandatne dobe jih je pustil v »božjem miru«, dokler se ni tudi sam po malem in prostovoljno razšel: enega odbornika so po volji »višje sile« otaknili med zapahne, dva pa sta jo korajžno popihala čez mejo...

Slavko Silo

pa je, zakaj ne prevzame tega dela neka organizacija, morda »Svoboda« ali kako drugo društvo z javnimi večeri v dvorani hotela »Zvezda« ali kje drugje. Javno prikazovanje televizijskega programa bi lahko spremljali s strokovnimi predavanji o televiziji, kar bi bilo še veliko bolj koristno in priporočljivo tudi v okviru Ljudske univerze.

KRATKE IZ POMURJA

Po treh letih dela je zasvetila električna luč tudi v Andrejcih, Ivanovcih in Krcnih. Tako so petrolejke le »upokojili«. Vse priznanje zasluži domači elektrifikacijski odbor, ki je bil vsa leta zelo delaven. Otvoritev elektrike so proslavili na posebni veselici, ki je bila v Andrejcih.

V Beltincih so pred kratkim ustanovili mešani pevski zbor. Dosele se je prijavilo že čez 50 pevcev, največ članov domače mladinske organizacije. Za pevске vaje so pripravili primeren prostor, zato lahko upamo, da bo pevski zbor res zaživel. Zbor vodi pevovodja Gonza.

Pred kratkim je gostoval v Beltincih mešani pevski zbor iz Lendave. Zapeli so 20 pesmi. Treba je zapisati, da so v Lendavčani kar dobro odrezali. Ta ugotovitev velja predvsem za ženske glasove. Zbor je vodil prof. Močan.

Občinski odbor SZDL v Beltincih je pripravil v okviru Ljudske univerze precej obširen program predavanj. Predavajo o kmetijstvu, veterinarstvu, zdravstvu itd. Obisk na predavanjih je zelo dober.

ČRNELAVCI

Po dveh letih spanja se je prebudila tudi naša SZDL; tega pa niso bili krivi toliko člani, kot bivše vodstvo. Na zadnjih volitvah smo izbrali v odbor SZDL bolj delavne ljudi.

Novi odbor SZDL je sklenil, da bo priredil čez zimo več vzgojnih predavanj. Prvo predavanje smo že imeli in smo bili z njim zelo zadovoljni. Ing. Titan nas je poučil o selekciji živine in gnojenju travnikov.

Stara gramoznica je zelo izčrpana in je v njej že domala zmanjkalo gramozja za ceste in zidanje. Že pred tremi leti smo na zboru volivcev sklenili, da je potrebno zamenjati neko občinsko zemljišče za poleg gramoznice ležečo parcelo. Na to je zasebni lastnik te parcele tudi pristal, OBLO pa je potrdil sklep zbora volivcev, vendar še dosedaj nismo mogli dobiti geodeta, ki bi nam razmeril ta zemljišča.

Vas je ostala brez potrebne gramoznice, kmetje pa za svoje potrebe odpirajo na polju luknje in tako uničujejo rodovitno zemljo. Mar ni to škoda? L. K.

MALA POLANA

Gospodinja Terezija Prša iz Male Polane je zredila 580 kg težkega prašiča, kar je bila prava senzacija za vaščane, saj takega gododka še niso doživeli. Pridna gospodinja je lahko ponosna na svoje delo.

Na potoku Črncu pri Mali Polani je tako imenovani »Logarov most«. Most stalno uporabljajo in se bo kmalu zrušil, če ga ne bodo temeljito popravili ali pa zgradili novega.

Most je baje že v proračunu lendavske občine.

Lani je moral vsak prebivalec Male Polane navoziti določeno količino gramozja za vaške poti. Odgovorni činitelji pa niso pomislili, ali je ta ali oni prebivalec to tudi zmogel storiti.

Mislim, da se bo potrebno letos ustaviti tudi pri tem problemu... S. S.

NEKAJ O PROTITUBERKULOZNIH DISPANZERJIH

Vedno znova slišimo o dispanzerjih, o pregledih, o tuberkulozi, pa vendar ne vemo, kaj je dispanzer in kakšne so njegove naloge.

Protituberkulozni dispanzer vodi načrtno borbo proti jetiki in varuje zdrave pred to družbeno nevarnostjo. Svojo preventivno dejavnost razvija dispanzer pri pregledih in na terenu. Razen tega vodi tudi evidenco o tuberkuloznih bolnikih, o njihovem zdravljenju, o socialnem stanju, o zaposlitvi, na kratko: o njihovem življenju. — Dispanzer je potemtakem predvsem preventivna ustanova, ki pa se v novem času mora ukvarjati tudi z zdravljenjem tuberkuloznih bolnikov.

Dispanzerji so državne ustanove. Vzdržuje jih ljudska oblast. V stari Jugoslaviji ni bilo tako. Dispanzerji, kolikor jih je bilo (v vsej Jugoslaviji 40, v Sloveniji 21) — niso mogli gnotno uspevati, ker jih država ni podpirala, ampak so jih vzdrževali s podporami človekoljubnih poedincev in dobredelnih društev. Po raznih krajih Slovenije so bile podružnice »Lige proti TBC«, katere člani so zbirali prispevke za dispanzerje in za podpore revnim tuberkuloznim bolnikom.

Danes je samo v Sloveniji 45 dispanzerjev, ki skrbijo za zdravje naših ljudi in se borijo proti tej boleznici z vsemi sredstvi moderne medicine.

V Sloveniji so ustanovili prvi dispanzer leta 1906 v Ljubljani. Šele po prvi svetovni vojni se je začela po malem razvijati v Jugoslaviji borba proti jetiki. Prvi dispanzer na Hrvaškem je bil ustanovljen šele leta 1921, tega leta tudi v Beogradu. V naslednjih letih so dispanzerje ustanavljali le po večjih mestih, na podeželju pa ta organizacija ni mogla prodati. Zelo velik razmah je dosegla dispanzerska služba šele po osvoboditvi in dosegla ogromne uspehe.

Protituberkulozni dispanzer mora kot socialno-zdravstvena preventivna ustanova izpolnjevati sledeče naloge: 1. Odkrivati mora žarišča tuberkuloze na svojem območju ter pregledovati okolico in svoje odprto bolne jetičnike. 2. Najti je treba zgodnja tuberkulozna obolenja. Zdravljenje je krajše, lažje, cenejše in uspešnejše, če bolezen odkrijemo takoj v začetku. 3. Voditi mora točno evidenco o bolnikih na svojem področju. 4. Opravljati mora redne skupinske preglede, brezplačne individualne rentgenske preglede in posvetovanja z vsakim, ki se javi v dispanzerju in to želi. 5. Dispanzer mora pomagati pri BCG akcijah, kakor tudi pri fluorografskih in drugih množičnih akcijah. 6. Voditi mora vso statistično službo na svojem področju, analizirati dobljene podatke pri pregledih in akcijah in napraviti koristne zaključke ravno iz dobljenih statističnih podatkov. 7. Voditi in nadzirati mora patronažno službo na terenu, kjer je najvažnejše torišče preventivnega dela. 8. Siriti mora zdravstveno propagando, prosvetljevati ljudi, poučevati zdrave in bolne o bistvu tuberkuloze in o boju proti njej. 9. Voditi in nadzirati, pa tudi organizirati mora zdravljenje že znanih tuberkuloznih bolnikov. 10. Socialno ogroženim mora dajati nasvete in posredovati v nujnih primerih pri oblasteh, po svoji moči pa tudi pomagati.

Se nekaj praktičnih navodil in pojasnil. Vsa obiskovalca dispanzerja se mora takoj ob prihodu vpisati pri sestri in dati vse potrebne podatke. Te podatke vpišejo na poseben obrazec, kakor tudi vse izvide ob pregledu. Posebno nas zanima, če je prišel kdo iz okolice bolnika. Včasih ni dovolj en sam pregled, da ugotovimo diagnozo. Zato je potrebno, da pride bolnik tolikokrat, kolikokrat mu to reče zdravnik. Včasih lahko pridemo šele po daljšem opazovanju do pravihga zaključka.

Za ugotovitev tuberkuloze pa ni dovolj samo rentgenski pregled. Potrebne so pogosto še druge preiskave, med katerimi je najvažnejši pregled izpljuvka. Če pri pregledu izpljuvka — vsebovati mora gnoj, ki pride iz globine iz samih dihalnih cevi — ugotovimo le en sam bacil tuberkuloze, potem je diagnoza tuberkuloze zanesljiva. Kdo naj obiskuje dispanzer? Bolniki in ljudje, ki so z bolnikom v stiku, naj bodo redni obiskovalci dispanzerja. Kdor dalj časa kašlja, slabi, pokašljeva ali se slabo počuti, naj gre v dispanzer po nasvet. Napačno je čakati, da se bolezen zelo razširi ali pa vgnezditi! Napačno je tudi ob vsakem kašeljčku in znojčljaku v prsih misliti, da je že »jetika in hiteti na vrat in nos na rentgen. Nujno potrebno pa je pri pojavu krvi v izpljuvku priti na pregled. Vendar pa majhna krvavitev ni vedno že jetika! Velja pa pravilo: bolje je biti pregledan zdrav, kot pa takrat, ko zdravnik že ugotovi bolezen. Pri tem si velja še zapomniti: ni vsaka senca na pljučih že tuberkuloza. — Senca na pljučih kažejo na različne bolezni in le zdravnik — često šele po daljšem opazovanju — lahko ugotovi, katera bolezen je to, ki je povzročila zasenčenje na pljučih. Vsekakor pa bo koristilo vsakemu obiskovalcu dispanzerja, če bo zdravniku verjel in če se bo ravnal po njegovih navodilih. To bo koristilo njemu samemu, pa tudi njegovi najbližji okolici. — Protituberkulozni dispanzerji so dandanes čvrsto organizirane enote v borbi proti tuberkulozi. Borba se bo nadaljevala tako dolgo, dokler ne bomo te bolezni omejili in je uničili, kar pa je mogoče le s sodelovanjem ne samo ljudske oblasti in zdravstvenih ustanov, temveč vseh ljudi, ki imajo voljo in državljansko zavest, da koristijo svoji domovini tudi na tem področju.

dr. A.

KRATKE IZ POMURJA

V lendavski občini imajo težave z urejanjem urbarijalnih skupnosti in taksami na hibride, ki jih kmetje niso pravočasno plačali in so bili za to kaznovani. Hibridov je namreč 80 odstotkov vseh goriv. V ob n primerih pristojni organi niso ukrepov pravilno pojasnjevali in zadovoljivo reševali. Zelo popustljivo je nastopila tudi Socialistična zveza.

V občini Petrovci-Šalovci so letos izvolili v odbore osnovnih organizacij Socialistične zveze enajst žena. Lani v teh odborih ni bilo nobene žene.

V občini Gornja Radgona so lani vključili kar 655 novih članov v Socialistično zvezo in so tako najbolj prizadeli v zviševanju števila članstva v Pomurju.

V občini Grad so zabeležili neznanen porast članstva Socialistične zveze. Delo občinskega odbora Socialistične zveze tako ni pokazalo znakov večje aktivnosti. Tako kljub prečemu problemu sezonskega delavstva pray v tej občini že štiriinajst dni niso sklicali teh delavcev na strokovna predavanja iz delavske zakonodaje in podobnih važnih tem.

Občina Martjanci je edina, ki še do konca januarja ni sklicala sestanka s sezonskimi delavci, čeprav je okrajni odbor Socialistične zveze to že davno naročil občinskemu odboru.

V tej občini je najmočnejša organizacija Socialistične zveze prav med madžarsko manjšino, medtem ko je v lendavski občini obratno.

Avtomoto društvo v Ljutomeru je nedavno usposobilo svoj stari avtomobil za vožnje in je pričelo s šolanjem šoferjev.

V višje organiziranih šolah v Prekmurju še vedno ni urejeno tehnično vzgojno šolanje, kot je to uvedeno v enakih šolah na drugi

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 26. januarja do 1. februarja 1957

Poročila sta se: Geza Šiplič, skladiščnik, in Angela Gorjak, oba iz M. Sobote.

Rodile so: Marija Krapec iz Izakovec deklico; Marija Čačovič iz Bratoncec deklico; Helena Kerčmar iz Sela deklico; Matilda Gradišnik iz Lendave deklico; Marija Baško iz Gorice deklica; Marija Lejko iz Sodišincec deklico; Kristina Makari iz Bodoncec deklico; Neža Kuhar iz Martinja deklico; Ana Šemen iz Gor. Bistrice deklica; Angela Kranjc iz Babincec deklico; Olga Krapec iz Izakovec deklico; Marija Sadl iz M. Sobote deklica; Pepca Zonik iz M. Sobote deklica; Marija Fašalek iz Hrastja-Mota deklico; Jožefa Ulen iz Kroga deklica. Rodile so v soboški porodnišnici.

Doma je rodila Emilija Horvat iz Crnelavec, deklico.

Umrli so: Alojz Sinko iz Gor. Slaveč, star 16 let; Marija Nagy iz Lendave, stara 54 let; Adela Zver iz Vaneče, stara 44 let, in Terezija Perš iz Tešanovec, stara 68 let.

NESREČE IN NEZGODE

Na poledeneli poti je padel 46-letni Martin Belec, delavec Vinogradniškega gospodarstva Ljutomer, doma iz Plešivice, ko je šel po zdravila v Ljutomer. Zlomil si je desno nogo pod kolonom.

Na gladki cesti je padel 78-letni Jožef Ritlop iz Gornje Bistrice in si zlomil levo nogo nad kolonom.

Sod s karbidom je eksplodiral. Pri tem je dobil hude opekline po obrazu 16-letni Ivan Škerbec iz Veržaja.

Na stopnicah je padla 32-letna Blanka Gorčan iz Rakičana in si zlomila nogo.

Težke poškodbe na glavi je dobila osemdesetletna Marija Opeka, osebna upokojenka iz Hrastja-Mote, ko je padla na stopnicah.

Pri smučanju je padel 14-letni Ernest Bračič iz Domanjševce in si močno poškodoval levi komolec.

Hude opekline na obeh rokah in trebščku je dobil dve in polletni Tibor Sarjaš iz Gaberja, ko se je igral z mačko in se je po nesreči vsedel v škafo v vrelo vodo.

Pri padcu na gladki cesti si je zlomil levo nogo v gležnju 31-letni Alojz Štajer iz M. Sobote, šofer pri Agromerkurju.

Kruh je nesla v peku, pa je padla na dvorišču 44-letna Jožefa Vogrinčič iz Cankove in si močno poškodovala levo koleno.

Pri sankanju je z vso silo zavozil v zid petletni Ernest Ficko iz Gor. Crnc pri Cankovi in si hudo poškodoval glavo.

Ko je 30-letni delavec pri Vetserumu Jožef Gostonj iz M. Sobote sekal drva, se je vsekaj v levo roko in dobil hudo rano.

Gnusen zločin pri Tomažu

Ko sta se pretekli torek zakonca Bratuša - Canjkar vracala zvečer proti svojemu domu pri Tomažu, ie nasilni Canjkar napadel svojo ženo, Bratuševo, jo z nožem večkrat zabolil, ubil in pustil ležati na kraju zločina.

Po gnusnem dejanju je zločinec zbežal na domačijo svojega sina in si hotel sam »soditi« tako, da si je prerezal žile na roki. Prepeljali so ga v ptujsko bolnišnico; med potjo je bil zelo nasilen in je hotel vse

strani Mure. Solska komisija pri okrajnem odboru Ljudske tehnike išče način, kako bi dosegla enak uspeh tudi v Prekmurju.

V Murski Soboti bi Ljudska tehnika rada odprla politehnično delavnico za otroke. V tej delavnici bi lahko modelarili pionirji iz vseh društev in klubov Ljudske tehnike v mestu.

Aeroklub v Murski Soboti ima precej novih modelarjev-pionirjev, ki imajo redni tečaj in se seznanjajo s teorijo letenja in gradnjo letal na majhnih modelih. Ta klub deluje že deset let in je uspešen predvsem v modelarstvu.

Nepreviden lovec

O neprevidnosti lovec, ki so v letošnji sezoni poškodovali z neprevidnim streljanjem že več ljudi, smo nekajkrat že poročali. Poškodbe so bile v nekaterih primerih zelo težke. Menili smo, da bodo lovci zaradi opozoril le previdnejši. Toda 6. januarja se je zopet pripetila nesreča, ko je bil lovec Stefan Kerčmar iz Gornjih Petrovec od drugega loveca obstreljen. K sreči poškodba ni bila huda. Sibra je Kerčmarju na lice napravila le manjšo rano. Lahko bi mu uničila tudi oko!

ŠAH

Sahovsko društvo Sobota je v petek priredilo polfinalni turnir za društvenega prvaka. Na turnirju sodeluje 24 članov. Igrajo v dveh skupinah.

Na brzoturnirju za mesec januar je zasedel prvo mesto drugokategorik Režonja.

Sahisti igrajo redno ob torkih in petkih ter se že pripravljajo na tekmovanje za okrajno moštveno prvenstvo. Tekmovanje se bo začelo v drugi polovici tega meseca.

Sahovska sekcija v Gor. Petrovcih je opravila tekmovanje za društveno prvenstvo. Najprej so odigrali polfinalni turnir, na katerem je pripadlo prvo mesto Aleksandru Šarkanju (9 in pol točke), drugo Stefanu Vikerju (9), tretje Rudolfu Križaju (8 in pol) itd. Na finalnem turnirju je zasedel prvo mesto Mladen Tancer z 8 in pol točke in tako postal društveni prvak za leto 1956, drugo mesto Jože Grah s 7 in pol točke, tretje Risto Kongolovsk. s 7 točkami itd.

Sahovski klub v Gor. Radgoni je po svoji aktivnosti takoj za najboljšo petrovsko Sahovsko sekcijo.

Brzoturnir za mesec januar so odigrali v dveh skupinah: v prvi je zasedel prvo mesto Vinko Babošek, v drugi pa Jovo Šaša.

V Radgoni so pred dnevi začeli z dvema turnirjema: brzoturnirjem brezkategorikov z 20 udeleženci in mešanim turnirjem za osvoboditev IV. in III. kategorije z 18 udeleženci.

Sahovska sekcija Gor. Petrovci je priredila propagandni turnir — tema turnir. Za ta turnir je predpisana samo ena otvoritev s tremi polnimi potezami — španska otvoritev.

Na turnirju sodelujejo 4 drugokategorniki, 6 tretjekategornikov in 1 četrikategornik. Gostuje tudi 6 igralcev drugih sekcij in društev (Sobota, Lipa, Grad). Pobudnikom tega turnirja je treba izreči vse priznanje. D. B.

Okrajna zveza za telesno vzgojo

»Partizan« Murska Sobota obvešča:

Občni zbori društev »Partizane« bi morali biti izvedeni do 31. I. 1957. Opozarjamo vsa društva, ki še niso poslala zapisnikov, da to store najkasneje do 15. II.

Vsa društva prosimo, naj redno pošiljajo statistična poročila. Če je katero društvo z dostavo v zaostanku, pozivamo društvene tajnike, da to čimprej uredijo.

TVD »Partizan« Murska Sobota obvešča svoje člane, da bo občini zbor društva 14. II. 1957 ob 19. uri v Domu »Partizan« v Murski Soboti.

Dnevni red občnega zbora je izobešen na razglasni deski društva v domu.

Prodajam novo adaptirano hišo

2 sobi, kuhinja in kamra, 40 arov zemlje, 3 km od Ptuja in 1 km od železniške postaje, Hajdina, za 650.000 dinarjev, v gotovini.

Vprašati: Franc Iličič, Ptuj, Draženska cesta 8, pošta Ptuj.

razbiti. Ostal pa je pri življenju in čaka na pravično sodbo, ki naj bi jo izreklo ljudstvo v samem kraju zločina.

Vzrok zločina: alkohol, zakonske razprtije, prepiri in pretepi...

Pokojnico Bratuševo je pretekli petek spremljala k zadnjem počitku velika množica ljudi. Prišlo je do pretresljivih prizorov, ko so se otroci poslednjič poslavljali od svoje umorne matere. -ro

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 10. februarja 1957: dr. Gregore-Kastelic Anica, stanuje Stefana Kovača ulica št. 2.

Od 8. do 12. ure v splošni ambulanti. V nujnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

Krvodajalci od 25. januarja do 1. februarja 1957. Vilma Ambruš iz Vučje Gomile, Marija Kodila iz M. Sobote, Ivan Pozvek, Jože Vincetič in Margit Grah, vsi trije iz soboške bolnišnice, Aleksander Sever, Sidonija Kozar, Irma Sever, Marija Rogač, Ilona Kodia, Helena Car in Rozalija Škerlak, vsi iz Pečarovec, Antonija Verač iz M. Sobote, Ana Ilič iz Verona Cirič, obe iz Bakovec.

OBVEŠČAMO PREBIVALSTVO,

da v Protituberkuloznem dispanzerju v M. Soboti ne bo pregledov od 7. do 15. februarja 1957. Po 15. februarju 1957 pa bodo pregledi zopet kot običajno — ob torkih in petkih od 11. do 15. ure.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega ljubelega sina in brata v cvetu mladosti

ANTONA HAJDIČA iz Vidonce

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in nas tolažili.

Zalujoči: starši Lovrenc in Marija, sestri Angela in Marija, brat Stefan z ženo Franciko in prijatelji.

AVTOBUSNI PROMET MARIBOR

prične z dnem 11. II. 1957

redno avtobusno progo

LJUTOMER — VIDEM — OSEK GRADIŠČE — MARIBOR

6.00	Odh	Ljutomer	Prih	18.45
7.00		Videm		17.50
7.25		Gradišče		17.20
8.15	Prih	Maribor	Odh	16.50

Avtobus obratuje vsak dan.

IMAM SAMO FRIZERSKI SALON

Izvršujem najnovejše frizure, parne in hladne, trajne in barvanje las z najboljšimi domačimi in inozemskimi preparati. Solidna postrežba! Zmerne cene. — Nasproti notela »Zvezda«.

Se priporoča Frizerski salon Lojzka Vogrinčič

Upravni odbor Okrajne združne zveze M. Sobota

razpisuje službeno mesto

RACUNOVODJE

Pogoji: Srednja ekonomska šola z večletno prakso. Plača po uredbi. Prošnje poslati do 20. II. 1957.

Trgovsko podjetje na veliko »Potrošnik« v Murski Soboti

razpisuje službeno mesto

FAKTURISTKE

Pogoji: Srednješolska izobrazba ali ustreza praksa.

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali s 1. marcem 1957.

Prošnje je nasloviti na podjetje »Potrošnik«, M. Sobota do 15. februarja 1957.

Vodna skupnost za melioracijo Prekmurja v M. Soboti

sprejme v službo

RACUNOVODJO

z dovršeno ekonomsko srednjo šolo in nekaj prakse in

GRADBENEGA TEHNIKA

tudi začetnika. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po uredbi z dopolnilno plačo.

Ponudbe pošljite do 15. februarja na naslov: Vodna skupnost za melioracijo Prekmurja v M. Soboti.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 8. do 17. februarja

v roku do srede prihodnjega tedna bodo prešle Slovenijo obilne padavine z ohladitvijo in snegom do nižin. V drugi polovici prihodnjega tedna razjasnitev in nadaljnji padec temperature, v jasnih nočeh ostrejši mraz. Dr. V. M.

UPRAVNI ODBOR TRGOV. PODJETJA »TOBAK« LJUTOMER

razpisuje službeno mesto

KNJIGOVODJE

Pogoji: Samostojen, z večletno prakso in ustrežno šolsko izobrazbo. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe po dogovoru. Pismene ponudbe z opisom dosedanjega dela in strokovne izobrazbe je poslati upravi podjetja najkasneje do 10. febr. 1957.

Tedenski koledar

Nedelja, 10. februarja — Dušana Ponedeljek, 11. februarja — Zvezdica Torek, 12. februarja — Damijan Sreda, 13. februarja — Katarina Četrtek, 14. februarja — Valentin Petek, 15. februarja — Vesela Sobota, 16. februarja — Danilo

KINO

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 9. in 10. februarja ameriški barvni film »Sueg na Kilimandžaru« — 13. februarja ameriški film »V dolini bobrov«.

M. SOBOTA — od 8. do 10. februarja ameriški barvni film »Ukročena trmoglavka« (Predstave: 8. ob 17.30 in 20. 9. ob 20. 10. ob 10. 15., 17.30 in 20. uri) — od 12. do 14. februarja ameriški film »Streljaj prvi« (Predstave: 12. ob 20., 13. ob 17.30 in 20., 14. ob 20. uri).

BELTINCI — 9. in 10. februarja angleški film »Veseli Norman«.

RADGONA — 9. in 10. februarja jugoslovanski film »Sumljiva oseba« — 13. februarja jugoslovansko-nemški film »Volčja noč«.

LENDAVA — od 8. do 10. februarja ameriški film »Marija Valevska« — 12. in 13. februarja ameriški film »Ljubezben s tujcem«.

RADENCI — 9. in 10. februarja ameriški barvni film »Južno od Sahare« — 14. februarja ameriški film »Borec«.

VERZEJ — 9. in 10. februarja ameriški barvni film »Skaramuš« — 14. februarja angleški film »Veseli Norman«.

ČEPINCI — 10. februarja film »La Red«.

VELIKA POLANA — 10. februarja ameriški film »Smrt prihaja«.

MALI OGLASI

POSESTVO z vsemi kulturami, ca 3 ha, sončna lega, z novojšo hišo in gospodarskim poslopjem — prodam. — Janez Beloglavec, Zg. Voličina št. 61, p. Voličina pri Mariboru.

HISO in DELAVNICO, primerno za obrt ali posestvo, prodam. — Sukič, mizar, Murska Sobota, Juša Kramarja 8.

OBVEŠČAM CENJENJO OBČINSTVO, da sem odprla ženski frizerski salon na Kovačevi ulici — nasproti kinodvorane. Izvršujem točno, solidno in po zmereni ceni vsa frizerska dela ženske stroke. Katica Pohar, M. Sobota, Stefana Kovača ulica (Fürštova hiša).

PROSTORNO HISO z gospodarskim poslopjem, vrtom in 3 ha zemlje, primerno za obrtnika, prodam. — Andrej Marinc, Rogatec.

LEPO POSESTVO, ca 6 ha z gozdom ugodno napradaj blizu Maribora. — Informacije: Maribor, Engelsova ulica 74.

DVE HISI, privatni, dva lokala, 2000 kvadratnih metrov zemlje, na najbolj prometni točki ob glavni cesti, križišče Zagreb—Ljubljana, železniška in avtobusna postaja, prodam poceni. — Flis, Maribor, Ptujška 40.

POSESTVO, 5 in pol ha vseh kultur, elektrika v hiši, prodam. — Ivanjski vrh št. 16, p. Ivanjci.

HISO z VRTOM IN GOSPODARSKIM POSLOPJEM prodam v središču Gor. Radgone. 2 in pol ha gozda, lahko tudi posebej. — Bohinec, Mele 24.

10 ha POSESTVA z raznimi kulturami, 30 minut od Maribora, vse v novem stanju, prodam. Hiša je novozgrajena, takoj vseljiva, kakor tudi gospodarsko poslopje, vse ob glavni cesti. Prodaj posestvo tudi samo deloma — po želji kupca. Marija Babič, Zgor. Radvanje, Gostilna pri Lipi, Maribor.

Delovno mesto

PEKARSKEGA MOJSTRA

(možna privatna obrt) menjam za mesto pekarskega pomočnika parne pekarnice — kjerkoli. — Poizvedbe: »Pekarna« Veržej, vsak dan od 8. do 12. ure.

Kmetijska zadruga Veržej

razpisuje službeno mesto

BLAGAJNIKA

Rok prijave do 15. II. 1957. — Nastop službe s 1. III. 1957.

ČLOVEK, KI JE OROPAL

TEIKOKU BANKO V TOKIU

Za rop v Teikoku banki v Tokiu so kriminalisti strokovnjaki dejali, da je eno najbolj rafiniranih in brezvestnih grozodejstev zadnjih let na svetu. Skoraj devet let je japonska policija iskala storilca. Zaprta je v nekaj mesecih skoraj 2 tisoč sumljivih oseb, do konca preiskave, ki je trajala celih sedem let, pa je šlo skozi preiskovalni zapor skoraj 8.800 ljudi.

Nekega dne pred osmimi leti je prišel v podružnico Teikoku banke v Tokiu tik pred koncem uradnih ur nek visok možki z belim sanitetnim trakom na rokavu. Uslužbenec banke se je zdel star kakih 45 let. Predstavil se je kot uradnik ministrstva ljudskega zdravja in pojasnil, da pride za njim še skupina strokovnjakov za razkuževanje. On pa je prišel naprej, da bo vse pripravil. Med te priprave spada tudi jemanje nekega določenega zdravila. Mož je zbral vse uslužbenec banke na hodniku in izvlekel iz žepa dve steklenički. V prvi je po njegovem pojasnilu bilo zdravilo, v drugi pa raztopina za izpiranje ust, ker je zdravilo bilo baje škodljivo za zobe.

Uslužbenec si ubogljivo pili to zdravilo in si izpirali usta s tekočino iz druge stekleničke. Grlo jih je peklo in vsi so pohiteli, da bi se napili vode. Toda niso še prišli do kuhinje, kjer je bila voda, ko so drug za drugim popadali po tleh.

Ko je čez nekaj minut pritekel v banko nek policist, je še videl, kako se nekateri uslužbenec zvičajo po tleh, nekateri pa nepremično ležijo. Policija je najprej mislila, da so se zastrupili s hrano, kar na japonskem ni nič čudnega, toda zdravnik je takoj ugotovil, da so bili zastrupljeni s ciankalijem.

Zvečer je bilo sedem uradnikov že mrtvih, šest pa jih je ležalo v nezavesti v bolnici. Ponoči je umrl še eden, pred zoro pa je zdravnikom uspelo, da so spravili k zavesti vodjo podružnice, ki jim je povedal, kaj se je zgodilo. Iz bančne blagajne je izginilo 164.405 jenov gotovine in barirani ček za 17.000 jenov. Policija je imela samo osebni opis raz-

bojnika in prepričanje, da mora dobro poznati kemijo.

Ko je tokijski tisk z velikimi naslovi objavil zastrupitev 12 bančnih uslužbenec — toliko jih je umrlo v podružnici Teikoku banke — se je javil vodja podružnice v Jasudi in povedal, da je k njemu prišel po-

uslužbenec banke ga je prepoznal, dva sta trdila, da bi utegnil biti, medtem ko preživela uradnica trdi, da to ni bil »sanitarni uradnik«.

Vendar je policija zbrala toliko dokazov, da so Hirisavo obsodili na smrt in bi sodba morala biti izvršena letos. Vendar mnogi na Japon-

Prizor s tokijske ulice

doben človek, pokazal dve steklenički zdravil in izjavil, da ga pošilja ministrstvo ljudskega zdravja. Ker pa se uslužbenec niso zbrali dovolj hitro, je naglo odšel. Podoben poskus je sporočila še ena banka.

Japonska policija vsa leta po zločinu ni mirovala. Uporabili so tudi metodo z risanjem zločinčevega obraza po pripovedovanju prič. Mladi policijski inšpektor Inda je končno odkril človeka, ki je oropal Teikoku banko v Tokiju. To je bil 57-letni slikar Sadamiči Hirisava, ugleden in cenjen meščan v Otaturu. Pod težo dokazov je priznal, toda pozneje je znova zanikal svojo krivdo. Eden izmed preživelih

skem mislijo, da gre za »pravni umor« in da slikar ni kriv, ker popolnoma točnih dokazov o njegovi krivdi niso našli.

Francoski general govori o napredku sovjetskega letalstva

ZDA in ZSSR: Kdo je hitrejši in močnejši?

Oboroževalna tekma med ZDA in Sovjetsko zvezo je vedno hušja. Obe veselili se zagrizeno borita za prelasto v zraku, na suhem in na morju. Vsaka izjava o njuni vojni moči pa pozroča precejšnjo senzacijo.

Tako je ob koncu januarja presenetil javnost francoski letalski general Paul Gerard, ki je izjavil, da Rusija dosega ZDA v letalstvu in da

si je že pridobila nesporno premoč na nekaterih področjih. Ugledni general, ki je bil pred desetimi leti šef generalnega štaba letalskih sil Francije, je v zadnji številki francoskega vojaškega časopisa napisal: »Medtem ko je ameriško letalstvo še v glavnem močnejše kot letalstvo Sovjetske zveze, pa je vendar treba priznati, da se je razlika znatno zmanjšala.«

General tako-le vzporeja letalsko moč obeh držav:

Lovcji: Američani imajo še vedno boljše lovcje, toda zdi se, da imajo Sovjeti v pripravljenosti več dnevnik lovskih aparatov. Njihovi najmočnejši reaktivni lovcji tipa Mig-19 letijo v višini 9 km s hitrostjo 1300 km na uro. Teh aparatov izdelajo na mesec vsaj 500. Še boljši so lovcji Super Mig 19, ki dosežejo 1800 km na uro.

Bombarderji: ruska medkontinentalna štirimotorna letala so modernjša od ameriških letal B-36, čeprav jih je manj. Način preskrbe teh letal z gorivom v zraku ne zaostaja za ameriškim.

Helikopterji: Tukaj so Rusi odlični. Imajo helikopter Mil-4 z enim vijakom, ki drži nekaj svetovnih rekordov. Dvojni »leteči vagon« lahko vzdigne okoli 6 in pol tone 2000 metrov visoko in je po besedah francoskega generala takšen, da »mu ni enakega na svetu«.

Tehnika: Rusi doslej še niso dosegli Amerikancev, predvsem v električni tehniki, čeprav so njihovi turboreaktivni motorji močnejši.

V Sibiriji so našli velik diamant

Decembra, ko je bilo v Sibiriji včasih že —40 stopinj C, so našli v Jakutski pokrajini diamant velikosti dvodinarskega kovanca. Diamant ima 52,5 karatov in je največji, kar so jih našli v Sovjetski zvezi.

Neverjetno, toda resnično

V Buenos Airesu so se bojevitavi navijači na nogometni tekmi pošteno stekli in se začeli obdelovati z noži. Takrat pa je naenkrat zgrmelo v višini 50 metrov čez stadion reaktivno letalo in prestrašeni navijači so legli na tla. Ko so si opomogli od strahu, so že pozabili, zakaj so si hoteli puščati kri.

12-letnemu Jimmyju Ginnuriju iz Oklahome-Cityja so dokazali, da je vdrl v ordinacijo nekega zobozdravnika, pokradel vse instrumente in jih vrgetl v reko. »Slišal sem, kako se je moja mati dogovarjala z zobozdravnikom, da bom prišel drug dan popravljat zobe!« se je branil mali Jimmy.

V Bad Münsteru je nek pijani šofer pripeljal svoj avtomobil naravnosti v kavarno, seveda kar skozi okno. Zrtev ni bilo, ker se je to zgodilo ob petih zjutraj.

Tatovi so ponoči vdrl v neko veliko parfumerijo v Milanu in pokradli stekleničke dragih parfumov, ki so bile v vitrinah. Veselili so se plena, ki je bil po njihovem mne-

nju vreden več milijonov lit. Toda kdo naj opiše njihovo razočaranje, ko so ugotovili, da je v stekleničkah navadna voda!

ZGODOVINSKE LAŽI

Sodobna znanstvena raziskovanja so ovrgla mnoge zgodovinske zgodbe, ki so jih stoletja smatrali kot resnične. Ugotovili so, da so mnoga zgodovinska dejstva navadna izmišljotina pisateljev ali površnih zgodovinarjev.

Znanstveniki so ugotovili, da ... slavne damaščanske sablje, o katerih so pravili, da lahko preseka-jo tudi železo, niso bile nič bolj ostre od današnjih jeklenih rezil.

... rimski filozof Seneka ni bil polkrščanski filozof, temveč skopuh in oderuh. Ko je umrl, je zapustil premoženje, ki bi bilo danes vredno več milijonov dolarjev.

... klanec pri Termopilah ni brnilo 500, temveč najmanj 7 tisoč Grkov, po nekaterih virih pa celo 12 tisoč.

XX Nasveti bodočim potnikom

Ko sem se vrnil s potovanja, sem imel najboljši namen, da se skrijem pred vsakim prometom in ljudmi in si pošteno odpočijem. Nevidni monsun, cela vrsta neprijetnih afriških in tropskih podnebij in druge neprilike so mi utrudile glavo in noge in ko sem zagledal najlepši kos kopna na svetu — našo deželo — mi je bila največja želja dober počitek.

Vendar se velike, vroče želje navadno ne izpolnjujejo. Kakor hitro sem stopil z ladje, sem moral prvemu carniku pojasnjevati, kakšne barve so Kitajci in če so Indijke lepe pa še različne podrobnosti o tem, kako sem se sporazumeval z Arabci, ker je bral v časniku neke moje potopise in dobil vtis, da govorim perfektno arabsko.

Pozneje so prihajali drugi radovedni domačini in me vztrajno spraševali po najmanjših podrobnostih življenja, karšnega živi »skrivnostni, zagonetni, neraziskani in eksotični kontinent«. Nadlegovali so me v pisarni, srečevali na cesti in popoldne budili s telefonom, da bi me toplo pozdravili in obvezno, zaradi vljudnosti, zastavili sedem, osem enim in istih vprašanj.

Vendar so bili pri tem napadu prijateljskih radovednih vprašanj najbolj utrudljivi tisti, ki so imeli namen, da sami popotujejo v te kraje, hoteli pa so se pripraviti proti »nevarnostim in presenečenjem, ki jih tam čakajo«. Nekdo je slišal, da ima zabrisano in pozabljeno teto nekje med Malajo in Kitajsko in ko bo izvedel natančni naslov, je razumljivo, da se bo napotil tja, ker — kar se razume samo po sebi — so vse inozemske tete bogate in prisrčne, ko slišijo, da imajo nečaka v Jugoslaviji.

Ta nečak še nepoznane malajske ali siamske tete me je deset dni z nekoliko podobnimi svetovnimi potniki tako obdeloval, da sem jim moral natanko zemljepisno, družbeno in »praktično« opisovati »s podrobnostmi« svoje pomorsko potovanje. Ponoči sem prelistoval leksikone in modre geografije pa se na pamet učil podrobnosti z Daljnega vzhoda, podnevi pa sem jim potem razlagal, ker, bogvedaj, da ne bi vedel česa o Aziji, saj bi takoj posumili, da sploh nisem bil tam in avtoriteta »Marka Polax«, ki sem si jo pridobil, bi takoj splavala po vodi.

Zaradi tega torej in zavoljo takšnih popotnikov s tetami, katerih naslovi že obstajajo in tistih, ki bodo te tetke šele

Fadil Hadžić:

BUDHA ME JE LEPO SPREJEL

21 Potopis slučajnega pomorščaka

našli, sem sklenil, da napišem nekaj splošnih navodil, ki se jih mora vzorni popotnik držati, če želi, da ga ne požro azijski trgovci, hotelirji ali tigri v daljnjih deželah.

PRVI NASVET

Ko se napotiš na Bližnji, Srednji ali Daljnji vzhod, se pripravi, da boš vse okrog sebe obdaroval z napitnino. Če daješ dobro napitnino, se boš počutil v tretjerazrednem hotelu kakor da je najbolj luksuzni in pogostili te bodo, kakor da si v raju. Ljudje, ki so bolj skopi, se bodo v prvorazrednem hotelu počutili, kakor da so v provincialni oštariji.

DRUGI NASVET

Za potovanje po Afriki in Aziji je potrebnih petdeset besed angleščine. Razni pristaniški trgovci in organi (s katerimi prideš najpogosteje v stik) znajo vsega skupaj dvajset besed, tako da si pred njimi lahko važen s svojim znanjem in prav briljiraš. Po hotelih in v boljših trgovinah znajo okrog petdeset besed angleščine — tam se lahko enakopravno pogovarjaš. Upravni uradniki (sestavljani od domačinov) govorijo nekoliko več, vendar naj te to ne zmede, ker poznajo samo angleške besede s strašnih kolonialnih formulacij, ki so še raztreseni po Aziji. Vendar se bodo vsi imenovani ljudje pretvarjali, kakor da govorijo perfektno angleško — zato se lahko tudi ti, bodoči potnik, tako obnašaš.

TRETI NASVET

Če boš hodil v trgovine, najprej ne kupi nič. Udobno sedi na stol, ki ti ga ponudijo (in obvezno popij ponujeno oranžado) pa se pogajaj za ceno. Če se spusti v ceni za polovico, nadaljuj, dokler se tebi samemu ne zdi cena smešno nizka. Tedaj

Dišeči filmi

Velike filmske družbe na svetu se trudijo na vso moč, da bi obdržale svojo publiko, ki jo vedno bolj zablja televizija. Zato so se zatele k širokemu platnu, 3 D sistemu itd. Zadnja iznajdba na filmskem področju pa so dišeči filmi.

S posebnim mehanizmom se sproži pri predvajanju filma na platnu priprava, ki širi različne vonjave.

Pred kratkim je bila v New Yorku premiera prvega takega dišečega filma, ki ga je izdelalo podjetje

RIBA S TRINIDAD - junak londonske razstave

Mali junak velike razstave, ki je bila te dni v Londonu, je bila 2,5 cm dolga riba Guppy iz Trinidada. Riba nosi ime znanstvenika Guppyja ki je prvi odkril to nepoznano vrsto ribe. Riba zasluži svojo slavo predvsem s tem, do pozre ogromne količine ličink malaričnih komarjev in s tem pomaga preprečevati to bolezen. Riba pa pomaga reševati biologom tudi nekatere uganke, ki so zelo važne za ves človeški rod.

Ta londonska razstava ptic v kletkah in akvarijev pa je imela še več redkosti. Med drugimi je bila razstavljena neka orjaška žaba iz Južne Amerike, razne tropske ptice v fantastičnih barvah itd.

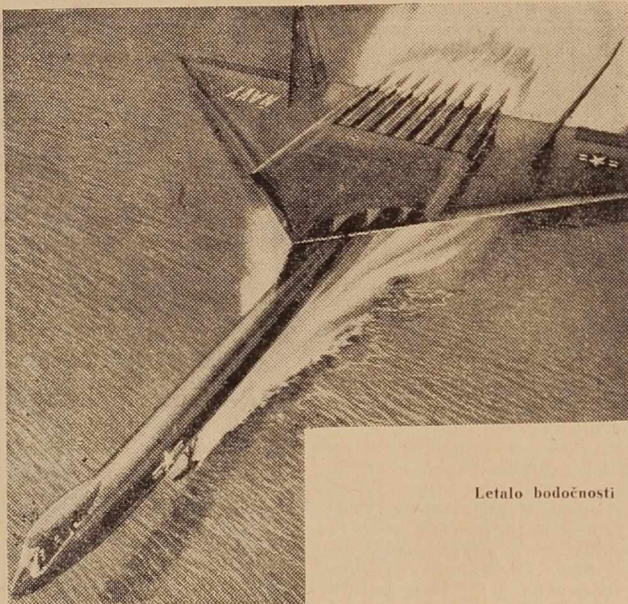
V Argentini največja vročina v zadnjih 100 letih

Medtem ko nas v Evropi pošteno zebe, pa je v Argentini zadnje dni tako vroče, da ljudje umirajo zaradi vročine. Pred nekaj dnevi so imeli v Buenos Airesu 42 stopinj Celzija vročine, kar se v zadnjih 100 letih še ni zgodilo. 20 ljudi je umrlo zaradi sončarice.

Elisabeth Taylor — ameriška filmska igralka

Warner Bros. V devetih minutah predvajanja filma so spustili v dvorano sedemnajst različnih vonjav, ki pa se med seboj niso pomešale. Vendar pa so strokovnjaki črnogledi zaradi bodočnosti dišečega filma.

Letalo bodočnosti

stopi iz trgovine in ne kupi ničesar, ker je blago, ki ga prodajajo pod ceno, slabo ali pokvarjeno. Če že moraš v Aziji kaj kupiti, kupi tam, kjer so cene stalne. Ne jamčim, da boš srečal veliko takšnih trgovin na tem eksotičnem potovanju.

ČETRTI NASVET

Ne jemlji nikakršnih vodičev v mestih, ker so najeti od gospodarjev, da te peljejo v njihove trgovine. Tako boš prisiljen, da boš kupil veliko lesenih Bud in slonov, ne boš pa videl niti enega pravega budističnega svetišča. Če se hočeš rešiti vsiljivega vodiča (drugačnih tako ni), reci, da nimaš denarja in izginil bo, kakor da ga je zemlja pogoltnila. Če dobi vtis, da si imeniten in pri denarju, ga nikakršna azijska policija ne prežene od tebe.

POSLEDNJI NASVET

Ne beri nikakršnih potopisov, preden se napotiš na pot. Potopisec, kakor tudi slikar, polepša ali ne zadene tistega, ki ga portretira. Zato pojdi na pot z navadno zemljepisno karto, da se ti ne zmešajo celine. Če pa prideš v daljnje kraje, glej s svojimi očmi, če hočeš kaj videti.

Konec

»OGNJENA NOČ« oziroma

MOŽ Z NEVARNIM SMEHLJAJEM

je naslov napetega romana znamenitega angleškega pisatelja detektivk Edgarka Wallace-a, ki ga bomo pričeli objavljati v prihodnji številki »Pomurskega vestnika«. Opozarjamo cenjene bralce, da pravočasno obnovijo naročnino, kakor tudi ostale, da čimprej naročijo »Pomurski vestnik«, če hočejo od vsega začetka spremljati napeto zgodbo.